

Työllistämistukien työllisyysvaikutukset

VALTIONTALOUDEN
TARKASTUSVIRASTO

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTON
TARKASTUSKERTOMUS 112/2005

Työllistämistukien työllisyysvaikutukset

EDITA PRIMA OY

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO
TARKASTUSKERTOMUS DNRO 136/54/05
15.12.2005

Valtiontalouden tarkastusvirasto on suorittanut vahvistamaansa tarkastussuunnitelmaan sisältyneen (nro 40085) työllistämistukien työllisyysvaikutuksia koskeneen tarkastuksen.

Tarkastuksen perusteella tarkastusvirasto on antanut asiassa seuraavan sisältöisen tarkastuskertomuksen, joka lähetetään työministeriölle sekä valtiovarainministeriölle, valtiovarain controller -toiminnolle ja valtiontilintarkastajille.

Suoritettuun tarkastukseen kohdistuvan jälkiseurannan yhteydessä tarkastusvirasto tulee erikseen selvittämään, mitä toimenpiteitä tarkastuskertomuksessa todettujen epäkohtien korjaamiseksi on tehty.

Ylijohtaja

Vesa-Jatkola

Ylitarkastaja

Ville Vehkasalo

Asiasanat:

työvoimapolitiikka, työllistämistuki, työllisyysvaikutukset,
monimuuttujamenetelmät

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	7
RESUMÉ	8
1 JOHDANTO	9
2 TARKASTUSASETELMA	11
2.1 Tarkastuskohteen kuvaus	11
2.2 Tarkastuskysymykset ja rajaukset.....	13
2.3 Tarkastusmenetelmät	14
3 TARKASTUSHAVAINNOT	16
3.1 Työhallinnon näkemyksiä tukien vaikutuksista.....	16
3.1.1 Työministeriö	16
3.1.2 Työvoima- ja elinkeinokeskukset.....	20
3.1.3 Työvoimatoimistot	25
3.1.4 Päätelmiä	27
3.2 Tukien kohdentuminen ja kesto	28
3.3 Tukien työllisyysvaikutukset	34
4 TARKASTUSVIRASTON KANNANOTOT	37
LÄHTEET	39
LIITTEET	41

TYÖLLISTÄMISTUKIEN TYÖLLISYYSVAIKUTUKSET

Työllistämistukiin käytettiin vuonna 2004 noin 260 miljoonaa euroa. Tuilla pyritään edistämään työttömien työnsaantia ja ehkäisemään syrjäytymistä työelämästä. Tarkastuksessa on arvioitu, millaisia työllisyysvaikutuksia tuilla on ollut, miten tukien vaikutusten seuranta on järjestetty ja minkälaisia toimia hallinnossa on tehty vaikuttavuuden parantamiseksi.

Tarkastushavaintojen mukaan tukien vaikutukset toimenpiteen jälkeiseen työllisyyteen vaihtelevat sen mukaan, onko henkilö ollut työllistettynä julkiselle vai yksityiselle työnantajalle. Valtiolla tai kuntiin työllistetyt eivät ole toimenpiteen jälkeen saaneet töitä sen paremmin kuin muutkaan työttömät. Sitä vastoin yksityiselle työnantajalle työllistäminen on parantanut henkilön työnsaantimahdollisuuksia. Paras työllisyysvaikutus on saavutettu starttirahalla.

Työministeriö seuraa työvoimapoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuutta työttömäksi jäävien henkilöiden osuudella toimenpiteessä olleista. Toimenpiteen bruttovaikutusta kuvaava mittari on kuitenkin puutteellinen ja sen käytöstä tulisi luopua. Tarkastusvirasto katsoo, että työhallinnon tulisi myös kehittää mittareita, joilla voitaisiin seurata syrjäytymistä ja sen ehkäisyä nykyistä systemaattisemmin.

Työhallinnossa on toteutettu useita toimenpiteitä, joilla on pyritty parantamaan tukien vaikuttavuutta. Toimenpiteet ovat olleet oikeansuuntaisia ja niitä tulee toteuttaa jatkossakin. Vaikutuksia voidaan edistää myös tukien kohdentumista muuttamalla. Jos halutaan tukea heikoimmassa asemassa olevien työttömien työllistymistä, tulee hyväksyä tuen huonot työllisyysvaikutukset. Nämä päätökset edellyttävät kuitenkin lainsäädäntötason ratkaisuja.

SYSSELSÄTTNINGSSTÖDENS SYSSELSÄTTNINGSEFFEKTER

För sysselsättningsstöd användes år 2004 ca 260 miljoner euro. Avsikten med stöden är att främja de arbetslösas tillgång till arbete och att förhindra marginalisering från arbetslivet. Med revisionen har utvärderats hurdana sysselsättningseffekter stöden har haft, hur uppföljningen av stödets effekter har ordnats och hurdana åtgärder som har vidtagits inom förvaltningen i syfte att förstärka effekterna.

Enligt observationerna vid revisionen varierar effekterna av stöden på sysselsättningen efter åtgärden beroende på det, om personen har varit sysselsatt hos en offentlig eller en enskild arbetsgivare. De som sysselsatts hos staten eller kommunerna har inte efter åtgärden fått arbete desto lättare än andra arbetslösa. Däremot har sysselsättning hos en enskild arbetsgivare förbättrat personens möjligheter att få arbete. Den bästa sysselsättningseffekten har uppnåtts med startpenning.

Arbetsministeriet följer upp effekterna av arbetskraftspolitiska åtgärder genom att mäta andelen för personer som förblir arbetslösa av dem som varit föremål för en åtgärd. Den mätare som beskriver åtgärdens bruttoeffekt är emellertid bristfällig och användningen av den borde upphöra. Revisionsverket anser att arbetsförvaltningen också borde utveckla mätare med vilka marginaliseringen och förebyggandet av den kunde följas upp mera systematiskt än för närvarande.

Inom arbetsförvaltningen har genomförts nya åtgärder, med vilka man har velat förbättra stödets effekter. Åtgärderna har gått i rätt riktning och de bör genomföras också i fortsättningen. Effekterna kan främjas också med en ändrad inriktning av stöden. Ifall man önskar stöda sysselsättning av de arbetslösa som befinner sig i den svagaste ställningen, måste man acceptera att stöden har svaga sysselsättningseffekter. Sådana beslut förutsätter emellertid avgöranden på lagstiftningens nivå.

---

1 JOHDANTO

Aktiivisen työvoimapolitiikan keinot voidaan jakaa työvoiman kysyntään ja tarjontaan vaikuttaviin toimenpiteisiin. Työvoiman tarjontaan pyritään vaikuttamaan esimerkiksi järjestämällä työttömille erilaisia koulutustilaisuuksia, jotka kehittävät työnhakijan taitoja ja tietoja ja täten parantavat henkilön mahdollisuuksia saada työtä. Työvoiman kysyntään voidaan vaikuttaa esimerkiksi alentamalla yritysten työvoimakustannuksia erilaisin tukimuodoin. Työttömiä voidaan työllistää myös julkiselle sektorille. Näillä toimenpiteillä, joita aiemmin kutsuttiin hätäapu- ja työllisyystöiksi, on Suomessa pitkät perinteet. Ensimmäiset hätäaputyöt järjestettiin kuntien toimesta jo 1920-luvulla.

Toimenpiteiden toimeenpanojärjestys on säädetty laissa julkisesta työvoimapalvelusta (1295/2002). Lain 2 luvun 2 pykälän mukaan koulutus on ensisijainen toimenpide ja työllisyysmäärärahojen käyttö on toissijainen toimenpide. Lain 7 luvun 1 pykälän mukaan työllisyysmäärärahojen tavoitteena on edistää työttömän työnhakijan työllistymistä ja parantaa työmarkkinoille sijoittumisen edellytyksiä. Määrärahojen kohdentamisesta säädetään lain 3 luvun 3 pykälässä, jonka mukaan työllisyysmäärärahoilla tuetaan erityisesti pitkäaikaistyöttömien, nuorten ja vajaakuntoisten työllistymistä sekä ehkäistään työttömyyden pitkittymistä ja tasoitetaan työttömyyden alueellisia eroja.

Työllisyysmäärärahoilla eli työllistämistuilla on viime vuosina työllistetty keskimäärin 35 000 henkilöä vuodessa. Määrärahoja toimintaan on vuosittain käytetty noin 260–270 miljoonaa euroa. Suurin tukityöllistäjä on ollut yksityinen sektori runsaalla 20 000 työpaikalla. Kunnat ovat työllistäneet noin 10 000 työtöntä ja valtio muutamia tuhansia työttömiä vuodessa.¹

Useissa vaikuttavuusarvioinneissa työllistämistukien vaikutukset henkilön myöhempään työllistymiseen on todettu osittain kyseenalaisiksi.² Arviointien mukaan erityisesti julkiselle sektorille työllistetyt eivät ole tukityön päättymisen jälkeen saaneet töitä yhtään sen

---

¹ *Työministeriö (2005a).*

² *Ks. esim. Aho ja Kunttu (2001), Hämäläinen (1999).*

paremmin kuin muutkaan työttömät. Arvioinneissa on pyritty huomioimaan myös muut työnsaantiin vaikuttavat tekijät.

Työvoimakoulutuksen työllisyysvaikutuksia on arvioitu tarkastusviraston kertomuksessa 97/2005. Vaikuttavuustarkastelun täydentämiseksi on syytä arvioida myös työllistämistukien vaikutuksia työttömien työnsaantimahdollisuuksiin. Aiemmista vaikuttavuusarvioinneista on jo kulunut useita vuosia ja työllistämistukijärjestelmät ja -käytännöt ovat tänä aikana muuttuneet jonkin verran. Muutoksilla on saattanut olla vaikutuksia myös toimenpiteiden vaikuttavuuteen. Mahdolliset työllisyysvaikutukset tulisi myös suhteuttaa tukityöllistämisen kustannuksiin.

---

2 TARKASTUSASETELMA

2.1 TARKASTUSKOHTIEN KUVAUS

Työllistämistuilla pyritään parantamaan työllisyyttä alentamalla työnantajan palkkakustannuksia ja täten lisäämällä työvoiman kysyntää. Työnantajana ja tuen hakijana voi toimia valtion virasto, kunta, yritys tai muu yksityinen työnantaja, kuten yhdistys tai säätiö. Tukea haetaan työnantajan sijaintipaikkakunnan työvoimatoimistolta tai sen paikkakunnan työvoimatoimistolta, jossa työllistetty on työnhakijana.

Työnhakija voi myös perustaa oman yrityksen, jolloin tuki maksetaan hänelle ns. starttirahana. Starttirahan tarkoituksena on turvata henkilön toimeentulo yrityksen käynnistysvaiheen aikana. Starttirahan edellytyksenä on, että aloittavalla yrityksellä on edellytyksiä kannattavaan toimintaan mutta yritys ei käynnistyisi ilman tukea. Hakijalta edellytetään yrittäjäkokemusta tai -koulutusta.

Työllistämistukimuotoja on useita. Eri tukimuodot, tukiehdot ja tukisummat on lueteltu liitteessä 1. Tässä luvussa käydään läpi tukijärjestelmän pääpiirteet.

Normaali palkkaperusteinen työllistämistuki on tarkoitettu ensisijassa pitkäaikaistyöttömien, alle 25-vuotiaiden nuorten ja vajaa-kuntoisten työttömien työllistämiseen. Tukea maksetaan niiltä päiviltä, joilta työnantaja on velvollinen maksamaan palkkaa, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa. Palkan on oltava työehtosopimuksen mukainen. Tukea ei kuitenkaan myönnetä, jos

- työsuhde on alkanut ennen tukipäätöstä
- työnantaja on edeltävien 9 kuukauden aikana irtisanonut tai lomauttanut henkilöitä samoista tehtävistä
- tukityöllistäminen aiheuttaisi muiden työntekijöiden irtisanomisen tai lomauttamisen
- työpaikka täyttyisi ilman tukeakin
- työnantaja saa muuta valtion tukea henkilön työllistämiseen
- tuki vääristäisi yritysten välistä kilpailua.

Yritykselle myönnettävän tuen lisäehtona on se, että työsopimus on toistaiseksi voimassa oleva. Tietyissä erityistapauksissa voidaan kuitenkin solmia myös määräaikainen työsopimus.

Julkisesta työvoimapalvelusta säädetyn lain mukaan tukea voidaan myöntää enintään 10 kuukaudeksi kerrallaan, mutta tietyissä poikkeustapauksissa³ tukea voidaan myöntää jopa kolmeksi vuodeksi. Tavallisesti tukityön kesto on kuitenkin 6 kuukautta. Tukisumma voi olla enintään 770 euroa kuukaudessa. Valtiolle työllistettäessä maksimi on palkkaluokan A17 mukaiset palkkauskustannukset.

Yhdistelmätuki on tarkoitettu vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistämiseen. Tukea myönnetään henkilöille, joiden työttömyys on kestänyt yli 500 päivää ja jotka saavat työmarkkinatukea. Tukimuodon nimi tulee siitä, että normaaliin työllistämistukeen yhdistetään henkilön saama työmarkkinatuki, jonka Kansaneläkelaitos maksaa suoraan työnantajalle. Yhdistelmätuen kesto on korkeintaan 2 vuotta ja määrä 1. vuonna enintään 930 euroa kuukaudessa. Toisena vuonna tuki on pelkän työmarkkinatuen suuruinen eli noin 500 euroa kuukaudessa. Valtion virastoille yhdistelmätukea ei myönnetä.

Työllistämistukiin luetaan myös erilaiset työmarkkinatuella toteutetut työharjoittelu- ja työelämävalmennusjaksot. Näissä toimenpiteissä oleva henkilö ei ole työsuhteessa, vaan hänelle maksetaan normaali työmarkkinatuki. Työelämävalmennusta voidaan toteuttaa myös työllistämistuella.

Eräitä tilastotietoja tukityöllistämisestä on koottu taulukkoon 1, jonka lähteenä on työhallinnon työllisyyskertomus vuodelta 2004.

---

³ *Sosiaalinen yritys ja vajaakuntoinen työnhakija.*

Taulukko 1. Työllistämistoimenpiteet vuonna 2004.

toimenpide	määräraha miljoonaa euroa	työllistetty keski- määrin henkilöä
valtiolle työllistäminen	52,8	2 380
kuntaan työllistäminen	73,4	10 740
yksityissektorin työllistäminen	134,2	21 900
toimenpiteet yhteensä	260,4	35 020
josta nuoret	26,1	3 990
pitkäaikaistyöttömät	117,4	17 150
vajaakuntoiset	20,1	2 260

Toimenpiteiden vaikuttavuuden tunnusluvuksi on valtion talousarvioesityksissä asetettu suhdeluku, joka on työttömäksi jääneiden osuus työllistetyistä kolme kuukautta tukityöjakson päättymisen jälkeen. Tavoitetaso vuodelle 2005 on 49 prosenttia. Vuoden 2004 toteutunut luku oli 51 prosenttia.

2.2 TARKASTUSKYSYMYKSET JA RAJAUKSET

Tarkastusta edeltäneessä esiselvityksessä asetettiin tarkastuksen tavoitteeksi arvioida, onko valtion varoja käytetty tarkoituksenmukaisesti, kun niitä on kohdennettu työllistämistukiin. Tehtävä on konkreetisoitu seuraaviksi tarkastuskysymyksiksi:

- miten tukien vaikuttavuutta on seurattu työhallinnossa?
- millaisia toimenpiteitä hallinnossa on tehty vaikuttavuuden parantamiseksi?
- ovatko työllistämistuet kohdentuneet tavoitteiden mukaisesti?
- miten tukityöjaksot ovat vaikuttaneet henkilöiden myöhemmän työllistymiseen?
- minkälainen on toiminnan kustannus-vaikuttavuussuhde?

Kysymykset on edellä esitetty siinä järjestyksessä, jossa niitä käsitellään kertomuksen havaintoluvussa 3.

Tarkastus on kohdistettu palkkaperusteisiin työllistämistukiin. Erilaiset työmarkkinatuella toteutetut työharjoittelu- ja valmennusjaksot on rajattu tarkastuksen ulkopuolelle. Tarkastuksessa ei ole myöskään käsitelty tuen maksatukseen ja valvontaan⁴ liittyviä kysymyksiä.

2.3 TARKASTUSMENETELMÄT

Tarkastusmenetelminä on käytetty sekä laadullisia että kvantitatiivisia lähestymistapoja. Laadullisia tiedonhankintamenetelmiä edustavat työhallinnon edustajien haastattelut ja asiakirjatarkastukset hallinnon eri tasoilla. Paikallistarkastuskohteet on valittu alueelliseen työmarkkinatilanteeseen perustuen siten, että mukaan on otettu sekä huonon että hyvän työttömyystilanteen alueita.

Kvantitatiivista tutkimusmenetelmää edustaa työministeriön työnhakijarekisteristä poimitun tilastoaineiston analyysi. Aineisto sisältää tietoja yli 4 000 työttömästä työnhakijasta, joista noin puolet oli tukityöllistettynä vuonna 2003. Aineiston analyysistä tehdään tarkempaa selkoa kertomuksen liitteissä 2 ja 3.

Vaikuttavuusarvioissa keskitytään toimenpiteiden työllisyysvaikutuksiin. Toiminnalla on kuitenkin muitakin tavoitteita, kuten syrjäytymisen ehkäisy ja työttömien ammattitaidon parantaminen.⁵ Näiden tavoitteiden toteutumisesta esitetään haastatteluaineistoon perustuvia arvioita. Toimenpiteiden kokonaisvaikuttavuuden objektiivinen arviointi on vaikeaa, sillä osa tavoitteista on vaikeasti mitattavia.

Työllisyysvaikutusten arviointikaan ei ole aivan yksinkertaista. Perussyynä on tiedonpuute siitä, miten henkilöille olisi käynyt ilman toimenpiteeseen osallistumista. Toimenpiteeseen osallistumattoman vertailuryhmän käyttö ja muiden vaikuttavien tekijöiden vakiointi on tämän vuoksi välttämätöntä.

Tarkastuksen on tehnyt ylitarkastaja Ville Vehkasalo ja sitä ovat ohjanneet tarkastuspäälliköt Arto Seppovaara ja Jarmo Soukainen.

---

⁴ *Tuen valvontaa on selvittänyt Pietiläinen (2004).*

⁵ *Työministeriö (2004a).*

Kertomusluonnos on ollut kommentoitavana työministeriössä ja saadut kommentit on otettu huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

---

3 TARKASTUSHAVAINNOT

3.1 TYÖHALLINNON NÄKEMYKSIÄ TUKIEN VAIKUTUKSISTA

Tarkastuksessa tehdyillä asiantuntijahaastatteluilla selvitettiin työhallinnon näkemyksiä tukien vaikuttavuudesta ja vaikuttavuuden parantamismahdollisuuksista. Haastatteluja tehtiin työhallinnon keskus-, alue- ja paikallistasolla.

3.1.1 Työministeriö

Työllistämistukien tarkoitus määritellään laissa julkisesta työvoimapalvelusta (7 luku 1 §). Työministeriön työhallinnolle laatimassa ohjeessa työllistämistuista⁶ todetaan, että tukien tarkoituksena on

1. edistää työmarkkinoille tulevien työttömien työhön sijoittumista työelämävalmennuksen ja työkokemuksen kartuttamisen avulla
2. parantaa työttömien ammattitaitoa ja osaamista
3. edistää pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden palaamista avoimille työmarkkinoille
4. yhdessä muiden työllistymistä edistävien toimenpiteiden kanssa parantaa työttömien työllistymismahdollisuuksia ja sopeutumista työelämän rakenteellisiin muutoksiin
5. ehkäistä työttömien syrjäytymistä työmarkkinoilta.

Tavoitteet 1, 3 ja 4 ajavat käytännössä samaa asiaa: työttömän työnsaantia. Tavoitteita 2 ja 5 voidaan pitää erillisinä tavoitteina, joskin 2-tavoitteen toteutuminen parantaa myös työttömän työnsaantimahdollisuuksia. Tukien tavoitteet voidaan siis haluttaessa ilmaista paljon lyhyemminkin.

Työllistämistuista vastaavassa työministeriön yksikössä tuilla todetaan olevan kaksi päätavoitetta: työttömien työmarkkinavalmiuksien parantaminen ja työllistymisen edistäminen sekä työmarkki-

---

⁶ Työministeriö (2004a).

noilta syrjäytymisen ehkäiseminen. Tavoitteiden painotus riippuu mm. työttömyyden rakenteesta ja työllisyystilanteesta. Kaikkia tukityömahdollisuutta toivovia henkilöitä ei ole mahdollista työllistää. Syynä voi olla joko määrärahojen rajallisuus tai tukityöllistämisen työvoimapolitiittinen epätarkoituksenmukaisuus.

Ensimmäisen tavoitteen saavuttamista seurataan ministeriön virallisilla seurantaluvuilla. Toisin sanoen työnhakijarekisteristä lasketaan, kuinka monta prosenttia toimenpiteessä olleista on työttömänä kolme kuukautta toimenpiteen jälkeen. Ministeriön mukaan luku kuvaa melko hyvin toimenpiteiden työllisyysvaikutuksia. Työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisyä seurataan mm. rakenneyöttömyyttä kuvaavien lukujen avulla. Työministeriössä kuitenkin tiedostetaan, että kummatkin seurantaluvut ovat bruttolukuja, eikä toimenpiteiden nettovaikutusta ole näistä helppo päätellä. Syväisempiä vaikuttavuusarviointeja on teetetty ministeriön ulkopuolisilla tutkijoilla, kuten Tampereen yliopiston Työelämän tutkimuskeskuksessa.

Sekä ministeriön oman seurannan että ulkopuolisten vaikuttavuusarvioiden perusteella ministeriössä tiedetään, mitkä toimenpiteet tehoavat ja kenelle tuet kannattaisi kohdistaa, jos haluttaisiin maksimoida työllisyysvaikutukset. Toiminnassa on kuitenkin huomioitava tietyt lainsäätäjän asettamat reunaehdot.

Laissa julkisesta työvoimapalvelusta (7 luku, 6 §) on säädetty kuntien ja valtion alueellisista velvoitteista työllisyyden hoidossa. Sen mukaan kuntien ja valtion on huolehdittava siitä, ettei minkään työmarkkina-alueen työttömyys olennaisesti ylitä koko maan keskitasoa. Työministeriön työllistämistukiohjeen mukaan olennainen ylitys tarkoittaa 80 prosenttia keskitasoa suurempaa työttömyysastetta.

Lain mukaisesti tukia täytyy kohdentaa kaikille alueille ja kaikenlaisille työttömille, joten näin myös tehdään, vaikka tämän seurauksena tukien vaikuttavuus heikkenee. Ministeriön mukaan työllistämistuet ovat samalla osa aluepolitiikkaa, jonka tavoitteena on pitää koko maa asuttuna. Tästä syystä tukien kohderyhmää ei voida virkamiesten päätöksin juurikaan muuttaa.

Koska aktiivisen työvoimapolitiikan määrärahat ovat yhdellä momentilla (34.06.51), työvoimaosastot voivat itsenäisesti päättää rahojen kohdentamisesta eri toimenpiteisiin. Kohdentamisessa onkin alueellisia eroja: Pohjois-Suomessa suhteellisesti suurempi osa määrärahoista käytetään työllistämistukiin. Ministeriön näkemyksen

mukaan työnhakija on aina helpompi sijoittaa tukitöihin kuin työvoimakoulutukseen, sillä tukityössä toimeentulo on parempi. Näin voi joskus tapahtua silloinkin, kun henkilölle itselleen olisi pitkällä tähtäimellä enemmän hyötyä koulutuksesta. Työministeriön mukaan myös tulossopimuksessa sovittu aktivointiaste⁷ vaikuttaa jossain määrin asiaan.

Työministeriön mukaan tukien vaikuttavuutta voidaan kuitenkin parantaa, vaikka niiden kohdentumista ei muutettaisikaan. Ministeriössä onkin osana hallituksen työllisyysohjelmaa valmisteltu työllistämistukijärjestelmän uudistamista.⁸ Valmistelutyön tuloksena syntyneessä raportissa on tehty lukuisia ehdotuksia, joilla on tarkoitus parantaa tukijärjestelmän vaikuttavuutta:

- tukityö tulisi kytkeä nykyistä paremmin osaksi työnhakusuunnitelmaa
- tukityöhön tulisi sisällyttää koulutusjaksoja
- yrityksen työllistäessä pitkäaikaistyöttömän tai vajaakuntoisen ei enää edellytettäisi toistaiseksi voimassaolevaa työsuhdetta.

Tukijärjestelmää on samalla tarkoitus yksinkertaistaa siten, että nykyiset tukimuodot korvattaisiin tuella, joka muodostuu perustuesta ja lisäosasta. Työmarkkinatuen suuruinen perustuki olisi kaikille työllistetyille samansuuruinen, mutta lisäosan suuruus vaihtelisi henkilön työttömyyden keston, vajaakuntoisuuden ja työsuhteen aikana järjestettävän koulutuksen mukaan. Lisäosaa ei myönnettäisi yrityksille, jos työllistettävän henkilön osaamisessa ei ole todettu puutteita. Raportissa myös ehdotetaan, että työllistämistuen sijaan ryhdyttäisiin käyttämään palkkatuki-termiä. Uudistus tulee näillä näkymin voimaan vuoden 2006 alussa.

Tukijärjestelmän uudistamisen ehtona on ollut kokonaismäärärahojen pysyminen nykytasolla sekä se, että yhdenkään kohderyhmän edut eivät merkittävästi huonone. Ehdot rajaavat potentiaaliset uudistukset lähinnä järjestelmän hienosäätöön. Tästä huolimatta ministeriössä uskotaan, että toteutuessaan uudistus parantaa tukijärjestelmän vaikuttavuutta. Ministeriössä ollaan vakuuttuneita siitä, että

---

⁷ *Toimenpiteissä olevien työttömien osuus kaikista työttömistä.*

⁸ *Työministeriö (2005b).*

muutosten toteuttaminen ei vaadi työhallintoon lisäresursseja, ainoastaan olemassa olevien resurssien uudelleen kohdentamista.

Työministeriössä työllistämistuki nähdään tarpeelliseksi politiikkakeinoksi, jolla voidaan parantaa työttömien työnsaantiedellytyksiä ja ehkäistä syrjäytymistä. Ministeriössä todettiin, että tukien hyödyistä ei ole tehty kunnollisia vaihtoehtolaskelmia, joissa arvioidaisiin sitä, minkälaisia kustannuksia yhteiskunnalle aiheutuisi, jos työttömät jätettäisiin tietoisesti syrjäytymään. Ministeriössä arveltiin, että nämä kustannukset saattaisivat olla loppujen lopuksi hyvinkin suuria.

Työministeriön asettama työryhmä selvitti muutama vuosi sitten aktiivisen työvoimapolitiikan työllisyysvaikutuksia.⁹ Loppuraportissa referoidaan mm. johdannossa mainittuja vaikuttavuusarviointeja. Raportin liitemuistiossa 3 (s. 86) lasketaan myös työllistymistukien "edullisuutta" kustannus-hyötyanalyysiä muistuttavassa asetelmasa.

Laskelmassa on verrattu tukityöllistämistä vaihtoehtoon, että henkilö olisi työttömänä. Laskelman erät muodostuvat erilaisista tulonsiirroista eli tuista ja veroista. Kansantaloudellisessa kannattavuustarkastelussa tulonsiirrot eivät kuitenkaan aiheuta nettokustannuksia tai -hyötyjä. Yhden toimijan saama tulonsiirto kumoutuu toisen toimijan (tai toimijoitten) samansuuruisella tulonmenetyksellä.

On syytä huomata, että työllistämistukien kustannus-hyötyanalyysissä hyötynä tulisi huomioida se ylimääräinen tuotanto, joka syntyy, kun henkilöt tekevät töitä sen sijaan, että ovat työttömänä. Koska itse tukijakso usein menee työnteon opetteluun, laskelmassa tulisi ehkä huomioida vain ne henkilöt, jotka työllistyvät tuen loppumisen jälkeen. Varsinaisia kustannuksia toiminta ei aiheuta, sillä tuet ovat tulonsiirto veronmaksajilta työnantajille. Siinä tapauksessa, että työllistetty henkilö tarvitsee työhön opastusta, johon käytetty aika on pois vakituisen henkilöstön työajasta, työllistäminen aiheuttaa myös todellisia kustannuksia. Tällöin voidaan ajatella, että valtio ostaa työnantajilta työhönopastuspalveluja.

Työvoimakoulutus aiheuttaa kansantaloudellisia kustannuksia koulutuksen hankintamenoina, jotka voidaan tulkita investoinniksi. Hyödyksi voidaan laskea edellä mainitut tuottavuushyödyt. Lisäksi molemmissa toimenpiteissä tulisi huomioida mahdolliset sosiaaliset

---

⁹ *Työministeriö (2001).*

hyödyt ja näiden rahallinen arvo. Myös aikaperspektiivi tulisi ottaa huomioon. Analyysin teko muuttuu nopeasti ylivoimaisen vaikeaksi.

Jäljempänä luvussa 3.3 esitetään laskelmia tuen kustannus-vaikuttavuussuhteesta, mutta näitä ei voi kuitenkaan pitää kansantaloudelliseen kustannus-hyötyanalyysiin verrattavina laskelmina. Kustannus-vaikuttavuussuhteet on laskettu suppeammasta valtiontaloudellisesta näkökulmasta.

3.1.2 Työvoima- ja elinkeinokeskukset

Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskuksen työvoimaosastolla nähtiin, että tuen päätavoitteena on saada asiakkaat töihin. Tuki on kuitenkin periaatteessa vasta viimesijainen keino, jos muut toimenpiteet eivät ole tehonneet.

Työvoimatoimistot päättävät tukien kohdentamisesta, ja toimitoittain on isoja eroja, minkälaisille työttömille tukea myönnetään. Syynä on se, että myös paikalliset olosuhteet ovat kovin erilaisia. Työvoimaosastolla on tehty alueen toimistojen profiilikuvauksia, joista ilmenee tukien kohdentuminen. Esimerkki tällaisesta kuvauksesta on esitetty taulukossa 2. Esimerkistä ilmenee, että Loimaan toimisto on kohdentanut tukia pitkäaikaistyöttömille selvästi enemmän kuin Varsinais-Suomessa keskimäärin on tehty.

Taulukko 2. Palkkaperusteisten toimenpiteiden profiilikuvaus v. 2004 Loimaan työvoimatoimistossa.

	kohderyhmä	euroa	%
Loimaa	nuoret	30 506	7,46
	pitkäaikaistyöttömät	308 357	75,44
	vajaakuntoiset	5 199	1,27
	muut	60 212	14,73
	55-59-vuotiaat	3 807	0,93
	yhteensä	408 081	99,83
Varsinais-Suomi keskimäärin	nuoret	1 254 225	8,84
	pitkäaikaistyöttömät	4 887 598	34,44
	vajaakuntoiset	901 708	6,35
	muut	6 284 739	44,29
	55-59-vuotiaat	830 844	5,86
	yhteensä	14 159 114	99,78

Kaikille halukkaille ei alueella pystytä järjestämään tukityötä. Tuen myöntöpäätös tehdään aina työnhakijan näkökulmasta: onko tukityöllistäminen tarpeen henkilön työnsaantimahdollisuuksien edistämiseksi? Osastolla arveltiin, että vaikuttavuus on heikko, jos henkilö on ollut kovin kauan työttömänä.

Osaston mukaan tukityöllä tavoitellaan myös muita vaikutuksia, kuten syrjäytymisen ehkäisyä. Tukityöpaikka on usein käytännössä harjoittelupaikka, jonka avulla luodaan valmiuksia selvitä työelämässä. Työvoimakoulutuksen ja työllistämistukien vaikutuksia ei tule osaston mukaan vertailla, koska toimenpiteiden kohderyhmätkin ovat erilaisia.

Työllistämistukien virallista vaikuttavuusseurantaa ei pidetty riittävänä, ja osastolla olikin tehty oma-aloitteisesti syventävää seurantaa. Vuosittain loppukesästä tehtävässä seurannassa katsotaan edellisvuonna toimenpiteissä olleiden henkilöiden työmarkkinatilanne koko alueella keskimäärin ja toimistoittain.

Tuen vaikuttavuuden parantaminen nähdään osastolla käytännössä vaikeaksi. Jos halutaan parempia vaikutuksia, niin tietyt kohderyhmät tulisi poistaa tuen piiristä; jos tuella taas halutaan edistää

vaikeasti työllistyvien työnsaantia, niin on myös hyväksyttävä huono vaikuttavuus. Optimitalannetta on vaikea määrittää.

Käytännössä on myös havaittu, että toimistojen koolla ja asiakkaiden määrällä on merkitystä. Mitä enemmän palvelua voidaan tarjota yksittäiselle asiakkaalle, sitä parempiin tuloksiin päästään. Suurissa kaupungeissa tilanne on tämän suhteen huonompi kuin pienillä paikkakunnilla.

Osastolla tehtiin myös koko järjestelmää koskevia parannusehdotuksia. Nykyistä tukijärjestelmää pidettiin liian monimutkaisena ja sen yksinkertaistaminen olisi tarpeen. Tukimäärärahat ovat nykyisin kiinteitä määrärahoja, joista osa jää usein käyttämättä, koska alkuvuodesta koko vuoden tarpeen arviointi on vaikeaa. Siirtomääräraha olisi joustavampi ratkaisu.

Pohjois-Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskuksen työvoimaosastolla oli perustettu erityinen vaikuttavuustyöryhmä seuraamaan ja kehittämään työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikuttavuutta. Pääsyyinä oli työministeriön aiemmin esittämä kritiikki alueen huonosta menestyksestä ministeriön virallisessa vaikuttavuusseurannassa. Kuten jo aiemmin¹⁰ on todettu, ministeriön virallinen seuranta perustuu kuitenkin epäinformatiiviseen tunnuslukuun. Luku on kolme kuukautta toimenpiteen päättymisen jälkeen työttömäksi jäävien osuus toimenpiteessä olleista. Tämä luku mittaa lähinnä toimenpiteiden bruttovaikutusta.

Kyseisen tunnusluvun perusteella ei voida päätellä muista tekijöistä puhdistettua toimenpiteiden nettovaikutusta työnsaantiin. Huonot bruttoluvut kertovat lähinnä siitä, että alueella työnsaanti on muutoinkin vaikeata – oli henkilö toimenpiteessä tai ei. Täten ministeriön kritiikki Pohjois-Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskusta kohtaan on ollut aiheetonta. Sinänsä on tietenkin hyvä asia, että toimenpiteiden vaikuttavuutta on alueella pyritty parantamaan.

Työllistämistukia on alueella perinteisesti kohdennettu pitkäaikaistyöttömiin eli vähintään 12 kuukautta työttömänä olleisiin henkilöihin. Nyt alueen työvoimatoimistoissa on kuitenkin tehty uusia kohdentamislinjauksia: tukityötä voi saada myös vähän aikaa työttömänä ollut henkilö, jos toimisto arvioi, että henkilöllä on selkeä riski ajautua pitkäaikaistyöttömyyteen. Riskiä lisäävät esimerkiksi henkilön puutteellinen työkokemus tai osaaminen.

---

¹⁰ VTV:n tarkastuskertomus 97/2005.

Työllistämistuen tärkeimpänä tavoitteena pidettiin henkilön pysyvää sijoittumista työmarkkinoille. Myös syrjäytymisen ehkäisyä ja muita sosiaalisia tavoitteita pidettiin alueella tärkeänä. Tosin näiden mittaamista ja seuranta pidettiin ongelmallisena. Erityisesti yhdistelmätuen käyttöä kolmannen sektorin työllistämässä pidettiin puhtaasti syrjäytymisen ehkäisyä, sillä yhdistyksillä ja vastaavilla ei ole useinkaan taloudellisia mahdollisuuksia jatkaa henkilön työsuhdetta. Näillä toimenpiteillä on siis jo lähtökohtaisesti huono vaikuttavuus työnsaannissa.

Nykyistä seuranta pidettiin osastolla riittävän kattavana. Kolme kertaa vuodessa kokoontuvaa vaikuttavuustyöryhmää, jossa on edustajia jokaisesta alueen toimistosta, pidettiin hyvänä keskustelufoorumina.

Osasto oli myös laatinut alueen toimistoille suositukset toimenpiteiksi työllistämistuen ja työvoimakoulutuksen jälkeisen vaikuttavuuden parantamiseksi.¹¹ Suositeltavia toimenpiteitä olivat muun muassa seuraavat:

- tuen kohdentaminen aiempaa enemmän pitkäaikaistyöttömyyttä ennalta ehkäisevästi
- tuen painottaminen yksityissektorille ja oppisopimustukeen
- pitkäaikaistyöttömien säilyttäminen ensisijaisena kohderyhmänä julkisen sektorin työllistämässä
- samalle työnantajalle toistuvan tukityöllistämisen välttäminen
- tavoitteiden asettaminen tukityölle eli miten tukityöllä parannetaan henkilön työmarkkinavalmiuksia
- toimenpiteiden perustuminen asiakkaan kanssa laadittuun palvelutarvearvioon
- työllistämistuen ja työvoimakoulutuksen nivominen yhteen ns. palvelukokonaisuudeksi
- sen korostaminen, että asiakkaan työnhaun tulisi jatkua myös tukityön aikana.

Viime aikojen tärkeimpänä linjauksena osastolla pidettiin sitä, että enää työnhakijan ei tarvitse odottaa 12 kuukautta, jotta pääsisi tukitöihin. Nyt toimenpide voidaan käynnistää jo työttömyyden varhaisessa vaiheessa, jos palvelutarvearviossa nähdään tähän tarvetta.

---

¹¹ Päivätty 2.7.2004.

Lapin työvoima- ja elinkeinokeskuksen työvoimaosastolla työllistämistukia pidettiin tarpeellisena politiikkavälineenä. Alueen ongelmana on laaja rakenne- ja pitkäaikaistyöttömyys, jonka helpottamiseksi kaikki keinot ovat tarpeen. Alue on maantieteellisesti iso ja paikallisten työtilaisuuksien suhteen heterogeeninen, joten työvoimapolitiittiset toimenpiteet on sovittava pitkälti olosuhteiden mukaan. Syrjäisen Itä-Lapin tilanne on erilainen kuin matkailusta tuloja saavan Länsi-Lapin.

Tukityöllistämisen pääpaino alueella on rakennetyöttömissä, joilla ei muuten ole mahdollisuuksia saada työtä avoimilta työmarkkinoilta. Alueen erityispiirteenä voidaan mainita valtiolle työllistettyjen tekemät ympäristötyöt, jotka palvelevat alueen matkailuelinkeinoa. Ympäristötyöt tarkoittavat esimerkiksi pitköspuiden rakentamista ja jokien perkausta. Näihin töihin on työllistetty mm. työttömäksi jääneitä metsureita, joiden ammattikunta on lähes kokonaan hävinnyt puunkorjuun koneellistumisen myötä.

Osastolla tukien päätavoitteena pidettiin henkilön pääsyä avoimille työmarkkinoille. Muut tavoitteet ovat tästä seuraavia tai johdettavia. Osittain kyse on myös työttömyyden katkaisusta, jolla ei edes pyritä työnsaantiin jatkossa.

Lain mukainen toimenpidejärjestys, jossa koulutus on ensisijainen ja tuet toissijainen keino, ei käytännössä aina alueella toteudu. Syynä ovat muun muassa alueen pitkät etäisyydet. Tukityötä voidaan usein järjestää läheltä asiakkaan asuinpaikkaa, mutta työvoimakoulutukseen joudutaan matkustamaan pitkiäkin matkoja.

Nykyistä tulostavoiteseurantaa ei pidetty osastolla riittävänä. Konkreettisia parannusehdotuksia ei kuitenkaan tehty.

Osaston mukaan työllistämistuen tasolla tai kestolla tuskin on vaikutusta toimenpiteen vaikuttavuuteen. Sitä vastoin toimenpiteiden nykyistä parempi räätälöinti asiakkaan tarpeiden mukaan parantaisi todennäköisesti myös vaikuttavuutta, ja tähän suuntaan alueella on myös menty. Osaston mukaan tukityö on usein jäänyt liian irralliseksi toimenpiteeksi ja se tulisi jatkossa paremmin kytkeä asiakkaan työnhakusuunnitelmaan.

Alueen työvoimapolitiittiset määrärahat vähenivät noin viidenneksellä vuonna 2005. Syynä oli työministeriön käyttämien jakoperusteiden muutos. Aiemmin rahat jaettiin suhteellisen työttömyyden mukaan, nyt absoluuttisen työttömien määrän mukaan. Osastolla toivottiin, että jatkossa rahoitus pysyisi edes vuoden 2005 tasolla.

3.1.3 Työvoimatoimistot

Turun työvoimatoimistossa työllistämistuet on pyritty ohjaamaan vaikeasti työllistyvien työllistämiseen, ja tavoitteena on henkilön työnsaanti avoimilla työmarkkinoilla. Toimistossa nähtiin, että toimenpiteen varsinainen tavoite riippuu myös työllistämissektorista. Julkiselle sektorille työllistettäessä tavoitteena on lähinnä työelämävalmiuksien ylläpito, mutta yksityissektorille työllistämisen tavoitteena on henkilön työllistyminen avoimille työmarkkinoille.

Tukityöpaikan saaminen edellyttää asiakkaalta, että työnhakusuunnitelma on tehty. Tukipäätöksessä huomioidaan myös asiakkaan yksilöllinen tilanne ja tuen tarve. Kaikki tukea tarvitsevat eivät pääse tukityöhön, sillä toimiston työllistämismäärärahat ovat viime vuosina loppuneet kesken.

Toimistossa seurataan tukien vaikuttavuutta työministeriön tuottamien virallisten seurantalukujen perusteella. Kolmen kuukauden jälkeen tapahtuvaa seurantaa pidettiin kuitenkin melko lyhyenä seurantajaksona. Seurannan ongelmana pidettiin sitä, että eri tavoitteita ei voida yhteismitallistaa eikä täten myöskään vertailla. Esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisyn mittaaminen on hankalaa.

Toimistossa uskottiin, että tukien vaikuttavuutta voidaan parantaa, jos toimistoilla olisi riittävästi resursseja tukien kohdentamiseen. Esimerkkinä kerrottiin, että Ruotsissa työvoimatoimistoilla on noin 40 asiakasta työntekijää kohti. Suomessa luku on lähes kymmenkertainen. Toisaalta toimistossa todettiin, että palvelukeskusten perustamisesta huolimatta työnhakija-asiakkaina on yhä paljon henkilöitä, jotka eivät tule ikinä työllistymään avoimille työmarkkinoille.

Yleisenä parannusehdotuksena toimisto esitti kiinteän työllistämismäärärahan muuttamista joustavammaksi siirtomäärärahaksi. Toimiston mukaan koko tukijärjestelmä kaipaisi yksinkertaistamista, sillä eri tukimuotoja on liikaa.

Joensuun seudun työvoimatoimistossa uusi, vuodesta 2005 lähtien toteutettu työllistämistukien kohdennusperiaate on nimetty "vahvaksi aluksi". Uusi linjaus ei toimiston mukaan tarkoita sitä, että pitkäaikaistyöttömiä ei enää työllistettäisi lainkaan. Painopistettä on vain siirretty työttömyyden alkuvaiheeseen.

Yksityisen sektorin työllistämistä haluttaisiin toimistossa lisätä, koska sen vaikuttavuus on kokemusten mukaan ollut hyvä. Osin tämä perustuu siihen, että normaalin työllistämistuen edellytyksenä

on yrityksissä toistaiseksi voimassaoleva työsuhde. Julkisen sektorin budjettirajoitteista johtuen valtiolla ja kunnilla toimenpiteiden vaikuttavuus on huonompi. Tukityön päätyttyä työsuhdetta ei useinkaan jatketa.

Toimenpiteen päätavoite nähtiin eri asiakkailta ja tukimuodoilla erilaisiksi. Ääripäinä mainittiin pysyvän työpaikan saaminen ja yleisen elämänrytmin palautus. Vaikuttavuutta seurataan työvoimaston toimittamalla seurantaluvuilla, jotka käsitellään jokaviikkosisissa palaverissa. Käytännössä kyse on työministeriön toimittamista vaikuttavuuden tunnusluvuista, eli kolme kuukautta toimenpiteen jälkeen työttömäksi jääneiden osuudesta. Kuten edellä todettiin, nämä eivät todellisuudessa mittaa toimenpiteiden vaikuttavuutta vaan lähinnä paikallista työmarkkinatilannetta.

Toimiston mukaan tukityön vaikuttavuutta parantaisi se, että henkilö hakisi aktiivisesti töitä jo tukityön kestäessä. Usein näin ei kuitenkaan tapahdu. Tämän vuoksi toimistossa on aloitettu menettely, jossa työllistetty henkilö käy ennen tukityön loppua keskustelemassa työvoimaneuvojan kanssa jatkosuunnitelmista. Työllistetyille on myös opetettu työnhakua erityisissä työnhakuryhmissä.

Rovaniemen työvoimatoimistossa todettiin, että pitkäaikaisyöttömiä on paikkakunnalla niin paljon, että tukityömahdollisuudet on kohdennettava heille. Tukityöllistämisen päätavoite on samansuuntainen kuin muuallakin: henkilön saaminen takaisin avoimille työmarkkinoille. Muita tavoitteita ovat henkilön työkokemuksen kasvu ja syrjäytymisen ehkäisy.

Työllistämistuen vaikuttavuus on toimiston mukaan kuitenkin ollut heikko. Syynä on se, että paikkakunnalla on töitä hyvin niukasti tarjolla, ja tähän tosiasiaan toimisto ei voi juurikaan vaikuttaa. Ongelmana on myös se, että puutteellisista resursseista johtuen asiakkaat jäävät tukityöjakson jälkeen yksin. Työvoimaneuvojilla ei ole aikaa paneutua asiakkaan tilanteen jatkosuunnitteluun vaikka ehkä syytä olisikin.

Toimiston mukaan tukien vaikuttavuutta voitaisiin ehkä parantaa keräämällä työnantajilta palautetta siitä, miten tukityö sujui, mitä puutteita oli henkilön osaamisessa, jne. Tällä hetkellä tällaiseen seurantaan ei kuitenkaan ole resursseja.

Toimistossa arveltiin, että vaikuttavuutta voisi myös parantaa korottamalla tuen määrää ja pidentämällä sen kestoja. Jos henkilö on ollut pitkään työttömänä, puoli vuotta on melko lyhyt aika omaksua uudestaan työelämän vaatimuksia. Jo työhön perehdytys vie ajasta

ison osan. Usein käy niin, että juuri kun henkilö on kunnolla oppinut työtehtävät, tuki ja työsuhte loppuvat.

3.1.4 Päätelmiä

Haastattelujen perusteella näyttäisi siltä, että tukityöllistämällä pyritään edistämään pääasiassa sellaisten henkilöiden työnsaantia, jotka ovat joko pitkäaikaistyöttömiä tai vaarassa ajautua pitkäaikaistyöttömyyteen. Aina ei kuitenkaan edes tavoitella sitä, että henkilö saisi töitä avoimilta markkinoilta tukityöpaikan seurauksena. Osa tukityöllistamisestä on luonteeltaan työttömyyden väliaikaista katkaisua.

Vaikuttavuuden seuranta on pääosin ministeriön toimittamien virallisten seurantalukujen varassa. Kovin perusteellisesti työhallinnossa ei ole pohdittu seurantaan liittyviä asioita. Esimerkiksi virallisiin mittareihin liittyviä puutteita ei haastatteluissa useinkaan tuoda oma-aloitteisesti esiin, mikä kertonee siitä, että puutteita ei ole edes tunnistettu.

Työministeriössä on tiedostettu, että virallinen vaikuttavuusmittari on bruttoluku, joka ei ota huomioon sitä, mikä olisi tilanne ilman toimenpidettä. Osaksi työministeriön harjoittamaa seuranta voidaan lukea ulkopuolisilla tutkijoilla teetetyt vaikuttavuusarvioinnit. Näiden tuloksia ja hyödyntämistä on käsitelty työvoimakoulutuksen työllisyysvaikutuksia käsitelleessä tarkastuskertomuksessa 97/2005 (luvut 3.2 ja 3.3.2). Työministeriön sisällä arviointeihin ja niissä käytettyihin menetelmiin on suhtauduttu melko ristiriitaisesti, mikä on ollut ongelmallista arviointitulosten hyödyntämisen kannalta.

Usein haastatteluissa korostettiin sitä, että tukityöllistämällä on myös muita tavoitteita kuin henkilön työnsaanti. Näitä ovat mm. työkokemuksen lisääminen, elämänrytmin palautus ja syrjäytymisen ehkäisy. Tavoitteiden toteutumisen arviointi on kuitenkin hankalaa, sillä relevantteja, systemaattisesti käytettäviä mittareita ei ole kehitetty. Asiantunteva työvoimaneuvoja voi esittää korkeintaan arvioita joistain yksittäistapauksista. Joka tapauksessa on ilmeistä, että tuilla voidaan palauttaa pitkään työttömänä olleet ainakin joksikin aikaa normaaliin elämänrytmiin ja samalla jossain määrin ehkäistä henkilöiden mahdollista syrjäytymistä.

Tukien vaikuttavuutta saattaisi parantaa toimenpiteiden parempi räätälöinti asiakkaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaiseksi. Työl-

listämistuen jälkeen yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa tapahtuva tilannekartoitus, jatkosuunnittelu ja jälkiseuranta voisi myös parantaa henkilön työnsaantiedellytyksiä.

Tukien kohdennus työttömyyden alkuvaiheeseen ja pitkäaikaisyöttömyyttä ehkäisevästi saattaa myös parantaa vaikuttavuutta. On kuitenkin todettava, että lainsäädännössä asetetut työttömyyden alueellisten erojen tasaamisvelvoitteet vähentävät hallinnon mahdollisuuksia muuttaa tukien kohdentamista. Tuen kohdennus alkuvaiheen työttömille voi myös olla ristiriidassa tuen todellisen tarpeen kanssa. Vähän aikaa työttömänä olleet voivat työllistyä myös ilman tukea, mutta pitkän aikaa työttömänä olleille työllistyminen ilman tukea on vaikeaa. Myös työnsaanti tukijakson jälkeen on vaikeampaa pitkään työttömänä olleelle. Jos myös pitkään työttömänä olleita halutaan tukea, tulee hyväksyä tuen heikompi työllisyysvaikuttavuus.

Työhallinnon paikallisyksiköiden mukaan osa parannusehdotuksista vaatisi lisäyksiä työhallinnon henkilöstömäärärahoihin. Työministeriön mukaan määrärahalisäyksiä ei tarvita.

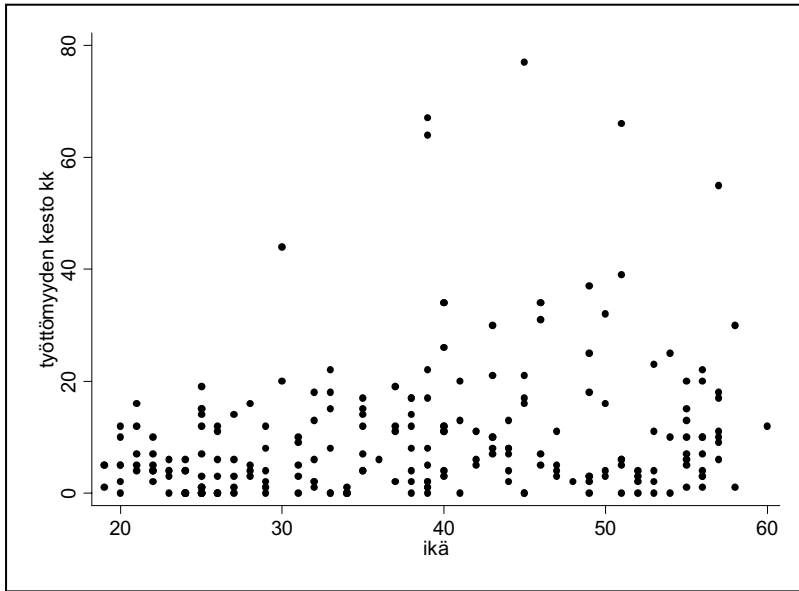
3.2 TUKIEN KOHDENTUMINEN JA KESTO

Työhallinnon asiakkaille laaditun työllistämistukiesitteen¹² mukaan tuella työllistetään ensisijassa pitkäaikaistyöttömiä, vajaakuntoisia, alle 25-vuotiaita nuoria sekä työttömiä, joita uhkaa pitkäaikaistyöttömyys tai syrjäytyminen työmarkkinoilta. Samansisältöinen tuen kohdennusta koskeva lause on myös valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2005 sekä aiempien vuosien talousarvioesityksissä.

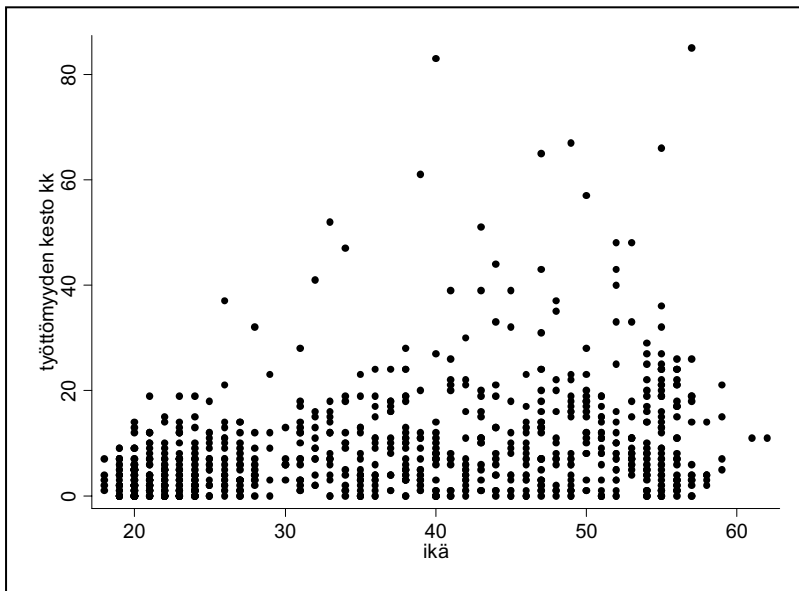
Tarkastuksessa käytetyssä rekisteriaineistossa on tieto henkilön iästä sekä yhtäjaksoisen työttömyyden kestosta 1.1.2003. Tarkastuksessa on arvioitu, onko tuki näiden kahden kriteerin perusteella kohdennettu tavoitteiden mukaisesti. Silmämääräisesti asiaa voidaan arvioida oheisten hajontakuvioiden perusteella. Kuvioissa on esitetty kullekin sektorille työllistettyjen henkilöiden iän ja työttömyyden keston hajonta. On kuitenkin huomattava, että henkilöille on saattanut kertyä muutama kuukausi lisää ikää ja työttömyysaikaa ennen vuonna 2003 toteutunutta tukityöjaksoa.

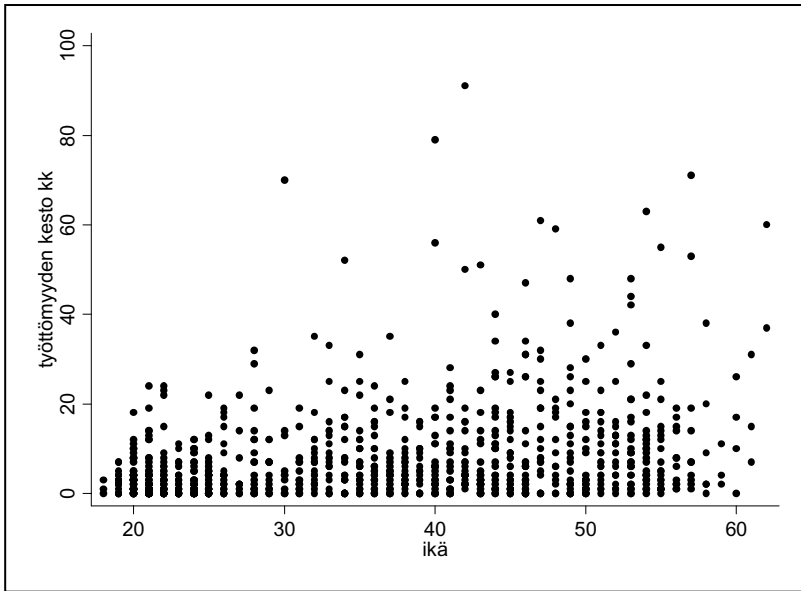
¹² Työministeriö (2004b).

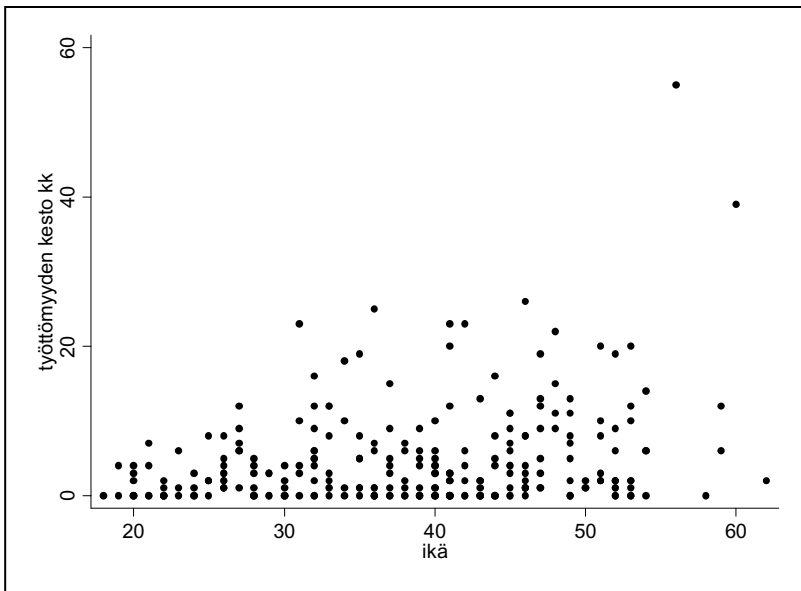
Kuvio 1. Iän ja työttömyyden keston hajonta valtiolle työllistetyillä.

Kuvio 2. Iän ja työttömyyden keston hajonta kuntaan työllistetyillä.

Kuvio 3. Iän ja työttömyyden keston hajonta yksityiselle työnantajalle työllistetyillä.

Kuvio 4. Iän ja työttömyyden keston hajonta starttirahalla työllistetyillä.

Silmämääräisesti voidaan arvioida, että merkittävä osa tukityöllistetyistä on ollut vain vähän aikaa työttömänä olleita henkilöitä. Niin ikään voidaan arvioida, että työllistetyt ovat olleet kaiken ikäisiä. Silmämääräinen tarkastelu on kuitenkin melko subjektiivista. Liitteessä 2 asiaa on tarkasteltu tilastollisesti.

Tulosten mukaan alle 25 vuoden ikä on lisännyt toimenpiteisiin valikoitumisen todennäköisyyttä kuntaan ja yksityiselle työnantajalle työllistettäessä. Todennäköisyyden lisäys on ollut kuntaan 19 ja yksityiselle 8 prosenttiyksikköä. Sitä vastoin valtiolle ja starttirahalla työllistämässä nuoruus ei ole ollut toimenpiteeseen valikoitumista edistävä tekijä. On kuitenkin huomattava, että jälkimmäiset toimenpiteet ovat volyymiltään huomattavasti pienempiä kuin kaksi edellä mainittua.

Pitkäaikaistyöttömyys, joka on liitteen 2 analyysissä määritelty yhtäjaksoiseksi yli 12 kuukautta kestäneeksi työttömyydeksi,¹³ ei ole lisännyt toimenpiteisiin valikoitumisen todennäköisyyttä millään sektorilla. Yksityissektorille työllistämisen todennäköisyyttä pitkäaikaistyöttömyys on jopa vähentänyt.

Näiden havaintojen nojalla vaikuttaisi siltä, että tukitoimenpiteet on osittain kohdennettu tavoitteiden mukaisesti, mutta osittain kohdentumisessa on parantamisen varaa. Työttömyyden kestolla ei ole ollut merkitystä toimenpiteiden kohdentumisen kannalta, vaikka toimenpiteet piti kohdentaa juuri pitkään työttömänä olleisiin henkilöihin.

Aineistoon liittyvien puutteiden vuoksi luotettavia johtopäätöksiä tuen kohdentumisesta pitkäaikaistyöttömiin ei kuitenkaan voida tehdä. Toimenpiteet on saatettu kohdentaa myös henkilöihin, joilla on ollut ilmeinen riski ajautua pitkäaikaistyöttömyyteen. Rekisteritiedoissa riskihenkilöitä ei ole eritelty.

On myös mahdollista, että henkilön aiempi pitkään kestänyt työttömyys on katkaistu tukityötä edeltäneellä työvoimakoulutuksella. Aineistossa on tieto siitä, onko henkilö ollut työvoimakoulutuksessa ennen vuotta 2003. Aiempi työvoimakoulutukseen osallistuminen on lisännyt tukityöllistämisen todennäköisyyttä.

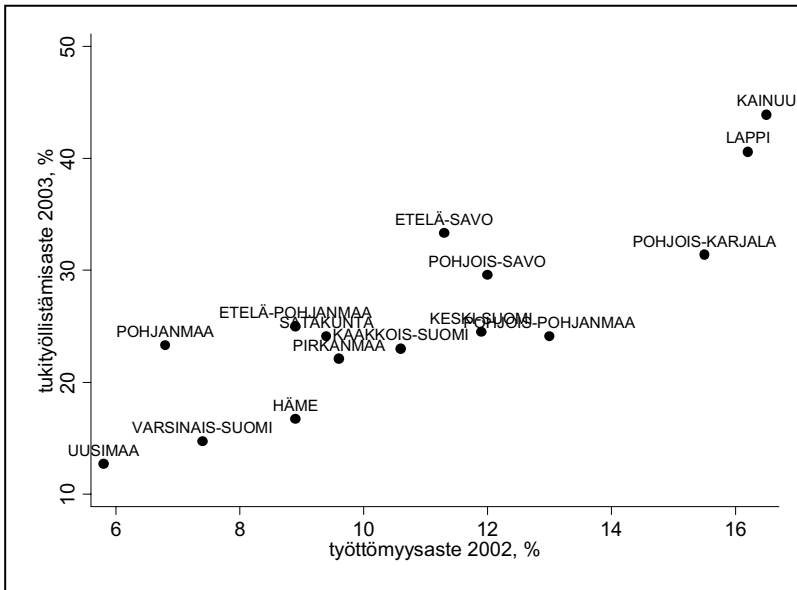
Työllistämistukien alueellinen kohdentuminen riippuu työmarkkinatilanteesta: mitä suurempi on alueen työttömyysaste, sitä suu-

---

¹³ Määritelmä ei aivan täysin vastaa työministeriön virallista määritelmää, joka on laajempi.

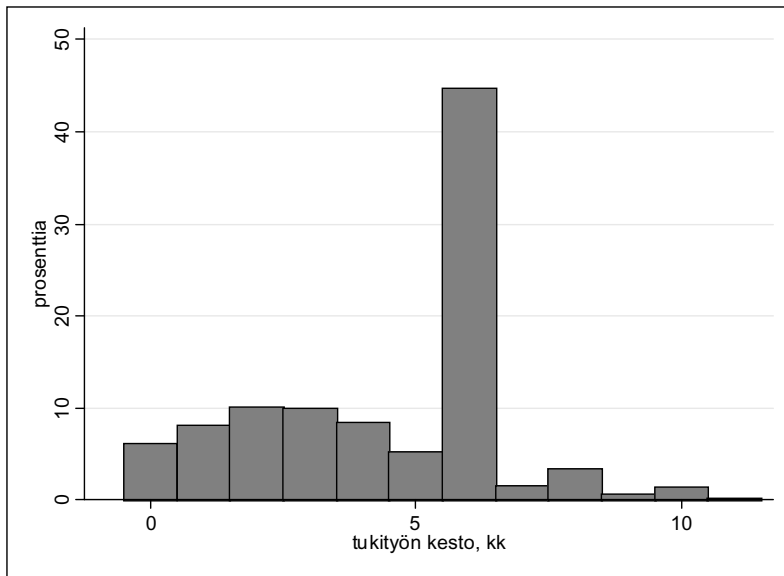
rempi osuus työttömistä pääsee tukityöhön. Muuttujien välillä on selkeä lineaarinen riippuvuus, mikä käy ilmi kuviosta 5. Pystyakselilla mitattu tukityöllistämistäaste on laskettu jakamalla työllistettyjen määrä työttömien määrällä.

Kuvio 5. Työttömyysaste v. 2002 ja tukityöllistämistäaste v. 2003 TE-keskuksittain.

Tukityöllistäminen on yleisintä Kainuun ja Lapin TE-keskusten alueilla, jotka ovat myös pahimpia työttömyysalueita. Uudellamaalla tukityöpaikkoja on melko vähän suhteessa työttömien määrään. Toisaalta Pohjanmaalla, jossa työttömyys on ollut lähes samalla tasolla kuin Uudellamaalla, on työllistetty suhteellisesti huomattavasti enemmän työttömiä.

Tukityöpaikkojen ajallinen kesto on tarkastuksessa käytetyssä aineistossa painottunut 6 kuukautta kestäneisiin tukijaksoihin (ks. kuvio 6). Näitä on ollut lähes puolet kaikista tukityöpaikoista. Eriyisesti yksityissektorilla on ollut jonkin verran myös tätä lyhyempiä tukityöjaksoja.

Kuvio 6. Tukityön keston jakauma tarkastuksessa käytetyssä aineistossa.

Toimenpiteiden keskimääräinen kesto toimenpiteittäin on esitetty taulukossa 3. Työministeriön toimittamat tiedot ovat vuodelta 2003. Keskimäärin toimenpiteet kestävät puoli vuotta. Merkillepantavaa on, että yhdistelmätukijaksot eivät ole keskimäärin olleet paljoakaan pitempiä kuin tavalliset työllistämistukijaksot. Laissa määritelty enimmäiskesto on normaalissa työllistämistuessa 10 kuukautta ja yhdistelmätuessa 2 vuotta.¹⁴

¹⁴ On kuitenkin mahdollista, että 2 vuoden pituinen yhdistelmätukisijoitus toteutetaan useassa lyhyessä jaksossa, jotka on kirjattu uusiksi erillisiksi tukipäätöksiksi.

Taulukko 3. Työllistämistoimenpiteiden keskimääräinen kesto v. 2003.

Toimenpide	viikkoa
työllistämistuki valtiolle	26
työllistämistuki kunnalle	24
yhdistelmätuki kunnalle	26
oppisopimus kunnalle	68
työllistämistuki yksityiselle	22
yhdistelmätuki yksityiselle	28
oppisopimus yksityiselle	49
starttiraha	26
palkkaperusteiset yhteensä	26

3.3 TUKIEN TYÖLLISYYSVAIKUTUKSET

Tukien työllisyysvaikutuksia on selvitetty analysoimalla työministeriöstä saatua rekisteriaineistoa tilastollisin menetelmin. Käytettyjä menetelmiä ja tuloksia on kuvattu kertomuksen liitteessä 3. Tässä luvussa esitetään yhteenveto keskeisistä tuloksista.

Aineiston puutteena työllisyysvaikutusten arvioinnin kannalta voidaan pitää sitä, että työnhakijarekisteriin ei tallenneta tietoa siitä, mihin henkilö sijoittuu rekisteristä poistumisen jälkeen. Suurin osa työllistyy avoimille työmarkkinoille, mutta osa voi esimerkiksi jatkaa opintojaan tai jäädä äitiyslomalle tai eläkkeelle. Ei ole kuitenkaan syytä olettaa, että muualle kuin töihin sijoittumisessa olisi systemaattisia eroja toimenpiteeseen osallistuneiden ja osallistumattomien välillä. Toisin sanoen voidaan olettaa, että suurin piirtein yhtä suuri osuus kumpaankin ryhmään kuuluvista jää esimerkiksi sairaseläkkeelle.

Tulosten mukaan työllistymisen todennäköisyyteen vaikuttavat vähentävästi henkilön ikä ja työttömyyden kesto sekä lisäävästi parempi pohjakoulutus, naissukupuoli ja työttömyyskassan jäsenyys. Sukupuolen kohdalla kyse voi tosin olla edellisessä kappaleessa mainituista muista sijoittumissyistä. Tulosten mukaan naiset ovat

poistuneet työnhakijarekisteristä todennäköisemmin kuin miehet, mutta tämä voi johtua siitä, että osa naisista on jäänyt äitiyslomalle.

Työllistämistukien vaikuttavuuden osalta tulokset ovat linjassa aiempien vaikuttavuusarviointien kanssa. Tulosten mukaan julkiselle sektorille eli valtiolle tai kuntaan työllistäminen ei ole parantanut henkilön mahdollisuuksia saada jatkossa töitä. Sitä vastoin yksityis-sektorille ja starttirahalla työllistäminen on parantanut henkilön työnsaantimahdollisuuksia. Starttirahan tapauksessa henkilöt ovat mitä ilmeisimmin työllistyneet omissa yrityksissään.

Laskennallinen lisäys työnhakijarekisteristä poistumisen todennäköisyyteen on ollut yksityiselle työnantajalle työllistettäessä 11 prosenttiyksikköä. Starttirahalla lisäys on ollut 44–59 prosenttiyksikköä eli kyse on erittäin merkittävästä lisäyksestä.¹⁵ Tämä näkyy siinä, että lähes kaikki starttirahalla työllistetyt ovat poistuneet työnhakijarekisteristä.

Analyysissä voitiin myös havaita, että tukityöjakson pituudella on vaikutusta siihen, kuinka paljon henkilön työnsaantimahdollisuudet paranevat yksityiselle työnantajalle työllistettäessä. Pidemmät, vähintään kuusi kuukautta kestävät tukityöjaksot parantavat työnsaannin mahdollisuuksia noin 15 prosenttiyksikköä ja tätä lyhyemmät jaksot noin 8 prosenttiyksikköä.

Toiminnan kustannus-vaikuttavuussuhdetta voidaan arvioida jakamalla toimenpiteiden kustannukset toimenpiteiden työllisyysvaikutuksilla. Kuten edellä luvussa 3.1 todettiin, tuet ovat kansantaloudellisessa kustannus-hyötyanalyysissä tulonsiirto, joka ei aiheuta nettokustannuksia. Tässä lasketut kustannus-vaikuttavuussuhteet onkin tulkittava valtiontalouden näkökulmasta. Laskelmien taustalla on oletus, että työllisyysvaikutukset ovat toimenpiteiden ainoa vaikutus. Toisin sanoen syrjäytymisen ehkäisyä tai muita sosiaalisia muutoksia ei ole mitattu toiminnan vaikutuksina.

Julkisen sektorin työllistämisen osalta kustannusvaikuttavuussuhdetta ei voida laskea, koska edellä mainittujen analyysitulosten nojalla toiminta ei ole keskimäärin edistänyt henkilöiden työnsaantia.

---

¹⁵ *Vertailun vuoksi voidaan todeta, että kertomuksessa 97/2005 havaittiin ammatillisen työvoimakoulutuksen keskimääräiseksi vaikutukseksi vajaan 5 prosenttiyksikköä.*

Vuonna 2003 yksityisellä sektorilla aloitti palkkaperusteisella työllistämistuella 22 370 henkilöä ja toimenpiteitä vastaavat menot olivat 67,6 miljoonaa euroa. Työllisyysvaikutus on ollut 11 prosenttia eli noin 2 460 henkilöä. Kustannus-vaikuttavuussuhteeksi saadaan

$$67,6 \text{ milj. euroa} \div 2\,460 \text{ henkilöä} = 27\,500 \text{ euroa/henkilö.}$$

Starttirahalla aloitti vuonna 2003 yhteensä 3 800 henkilöä ja toimenpidettä vastaavat menot olivat 15,8 miljoonaa euroa. Työllisyysvaikutus tammikuussa 2005 oli 44 prosenttia eli noin 1 670 henkeä. Kustannus-vaikuttavuussuhteeksi saadaan täten

$$15,8 \text{ milj. euroa} \div 1\,670 \text{ henkilöä} = 9\,500 \text{ euroa/henkilö.}$$

Kertomuksessa 97/2005 ammatillisen työvoimakoulutuksen kustannus-vaikuttavuussuhteeksi laskettiin 66 000 euroa per henkilö. Tähän verrattuna yksityiselle työnantajalle ja starttirahalla työllistäminen ovat selvästi edullisempia keinoja edistää työttömien henkilöiden työnsaantia. Toisaalta on muistettava, että julkisen sektorin työllistämisessä kustannus-vaikuttavuussuhde on hyvin heikko. Työllistämisen vaikutuksiksi tulisi näissä tapauksissa laskea lähinnä mahdollisia sosiaalisia parannuksia. Näiden mittaaminen ja kustannus-vaikuttavuussuhteiden laskeminen on kuitenkin vaikeaa.

Työllistämistukien yhteenlasketut työllisyysvaikutukset ovat vuodessa arviolta 4 000 henkilön luokkaa. Työvoimakoulutuksen työllisyysvaikutukset arvioitiin hieman yli 2 000 henkilöksi vuodessa. Hallituksen työllisyystavoite on 100 000 uutta työllistä vaalikaudessa eli 25 000 työllistynyttä henkilöä vuodessa. Aktiivisen työvoimapolitiikan keinoin tavoitteesta voidaan saavuttaa arviolta neljäsosa.

---

4 TARKASTUSVIRASTON KANNANOTOT

Työllistämistuilla pyritään edistämään työttömien työnsaantia. Tukityöpaikassa henkilö lisää työkokemustaan ja osaamistaan, ja näiden kokemusten avulla hänen toivotaan työllistyvän avoimille työmarkkinoille. Toteutuneet tulokset vaihtelevat suuresti sen mukaan, onko henkilö ollut työllistettynä julkiselle vai yksityiselle työnantajalle.

Julkiselle työnantajalle eli valtiolle tai kuntiin työllistetyt eivät ole saaneet jatkossa töitä sen paremmin kuin muutaakaan työttömät. Sitä vastoin yksityiselle työnantajalle työllistäminen on parantanut henkilön mahdollisuuksia saada jatkossa työtä. Starttirahalla työllistäminen on ollut työnsaannin kannalta kaikkein vaikuttavin toimenpide.

Toimenpiteillä on muitakin tavoitteita kuin työnsaannin edistäminen. Näitä ovat syrjäytymisen ehkäisy ja työttömien ammattitaidon parantaminen. Näiden toteutumisesta on vaikea esittää arvioita, sillä relevantit mittarit puuttuvat. Tosin näiden kehittäminenkin ei ole yksinkertaista.

Ministeriön harjoittama vaikuttavuuden seuranta on muutoinkin puutteellista. Toimenpiteiden virallinen vaikuttavuusmittari, kolme kuukautta toimenpiteen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus, ei kerro mitään toimenpiteiden nettovaikutuksista henkilöiden työnsaantimahdollisuuksiin. Tarkastusvirasto katsoo, että kyseisen mittarin käytöstä tulisi luopua ja sen tilalle tulisi kehittää toimenpiteiden nettovaikutuksia kuvaava mittari.

Tarkastuksen perusteella on ilmeistä, että osa tukityöllistämisestä on työttömyyden väliaikaista katkaisua, jolla ei edes pyritä pysyviin työllisyysvaikutuksiin. Näin on etenkin niiden henkilöiden kohdalla, jotka ovat olleet pitkään työttömänä ja työllistetään julkiselle sektorille. Näillä toimenpiteillä lähinnä ehkäistään henkilöiden syrjäytymistä normaalista elämänrytmistä. Tarkastusvirasto katsoo, että koska merkittävä osa tukityöllistämisestä palvelee tätä päämäärää, työhallinnon tulisi kehittää mittareita, joilla syrjäytymistä ja sen ehkäisyä voidaan seurata systemaattisemmin.

Työllistämistukien vaikuttavuuden parantamiseksi työhallinnossa on tehty lukuisia aloitteita ja ehdotuksia. Lähes yksimielisiä ollaan siitä, että tukityöjakso tulisi toteuttaa yksilöllisemmin, työnhakijan tarpeiden näkökulmasta ja osana laajempaa työnhakusuunnitelmaa, jossa arvioidaan, minkälaista työkokemusta henkilö tarvitsee. Myös toimenpiteissä olleiden henkilöiden parempi jälkiseuranta olisi tarpeen. Kehittämistoimet ovat olleet oikeansuuntaisia ja niitä tulee toteuttaa jatkossakin.

Vaikuttavuutta voidaan parantaa myös muuttamalla tukitoimenpiteiden kohdentumista sektoreittain ja työnhakijatyypeittäin. Samalla joudutaan kuitenkin ottamaan kantaa siihen, ketkä tukea todella tarvitsevat ja mikä paino annetaan tuen työllisyysvaikutuksille ja mikä sosiaalisille vaikutuksille. Jos halutaan tukea heikoimmassa asemassa olevia työttömiä, tulee hyväksyä tuen huonot työllisyysvaikutukset. Nämä päätökset edellyttävät kuitenkin lainsäädäntötason ratkaisuja. Nykyinen lainsäädäntö velvoittaa työhallintoa huolehtimaan myös heikoimmassa asemassa olevista työttömistä ja samalla tasaamaan työttömyyden alueellisia eroja.

Työllisyysvaikutusten kustannus-vaikuttavuussuhde on työllistämistuissa selvästi edullisempi kuin työvoimakoulutuksessa. Tämä koskee niitä toimenpiteitä, joissa on saavutettu positiivisia työllisyysvaikutuksia, eli yksityiselle työnantajalle työllistämistä ja starttirahaa.

Hallituksen työllisyysohjelman tavoitteena on 25 000 uutta työllistä vuodessa. Aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteillä – työvoimakoulutuksella ja työllistämistuilla – voidaan tavoitteesta saavuttaa arviolta neljännes.

LÄHTEET

---

1. Lait, asetukset ja muut normit

Laki julkisesta työvoimapalvelusta (1295/2002).

Valtioneuvoston asetus julkisen työvoimapalvelun toimeenpanosta (1347/2002).

Valtioneuvoston asetus julkisesta työvoimapalvelusta (1344/2002).

2. Muut kirjalliset lähteet

Aho S. & Kunttu S. (2001): Työvoimapolitiittisten toimien vaikuttavuuden tutkiminen rekisteriaineistojen avulla – menetelmäkehittelyä ja 1994–1997 toteutettuja toimia koskevia tuloksia. Työpoliittinen tutkimus no 233. Työministeriö.

Hämäläinen K. (1999): Aktiivinen työvoimapolitiikka ja työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, sarja B no 151.

Pietiläinen E. (2004): Työllistämistuen ennakko- ja jälkivalvonta. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, yksityisoikeuden laitos.

Staiger D. & Stock J. (1997): Instrumental Variables Regression with Weak Instruments. *Econometrica* vol. 65, no 3, 557–586.

Työministeriö (2001): Tehoavatko toimenpiteet? Työllisyysvaikutusten arviointi -projektin loppuraportti. Työhallinnon julkaisu nro 288.

Työministeriö (2004a): Ohje työllistämistuesta, yhdistelmäuesta, työharjoittelusta ja työelämävalmennuksesta. Ohje nro O/17/2004.

Työministeriö (2004b): Tietoa tukityöllistämisestä. http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/05_esitteet/tme3007s_tukityollistaminen151503.pdf (22.9.2005).

Työministeriö (2005a): Työllisyyskertomus vuodelta 2004. Työhallinnon julkaisu nro 350.

Työministeriö (2005b): Polku työelämään – tuettu työ ja uudistunut palkkatuki. Työhallinnon julkaisu nro 354.

Wooldridge J. (2002): Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data. MIT Press.

3. Haastattelut

Joensuun seudun työvoimatoimisto 30.8.2005

Lapin työvoima- ja elinkeinokeskus 6.9.2005

Pohjois-Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskus 30.8.2005

Rovaniemen työvoimatoimisto 6.9.2005

Turun työvoimatoimisto 25.5.2005

Työministeriö 16.8.2005, 7.10.2005

Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus 25.5.2005

LIITTEET

Liite 1: Työllistämistukimuodot vuonna 2005

TUEN SAAJA JA TUEN NIMI	TUEN EHDOT	TUEN MÄÄRÄ €/PV
1. VALTION VIRASTO TAI LAITOS		
* työllistämistuki	työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa	Määrärahasta voidaan maksaa enintään A17 pl:n mukaiset palkkauskustannukset
2. YRITYS, YHTEISÖ, YKSITYINEN		
* työllistämistuki	työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa Työllistettäessä yritykseen - toistaiseksi voimassa oleva työsuhde tai määräaikainen työsuhde seuraavissa tilanteissa: * oppisopimus * palvelukokonaisuuteen liittyvän työtilaisuuden järjestämiseksi * pitkäaikaistyöttömän palkkaaminen vuorottelupaasijaiseksi * metsänparannustyöt * työllistäminen yhdistelmätuella	19,85 - 35,72 € n. 430 - 770 € /kk
* työllistämistuki oppisopimukseen (peruskoulutus ja lisäkoulutus)	* työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa	19,85- 35,72 € n. 430 - 770 €/kk

<p>*yhdistelmätuki 1.vuosi pelkkä työmarkkinatuki tai työllistämistuki + työmarkkinatuki työnantajalle 2.vuosi pelkkä työmarkkinatuki työnantajalle - ei valtion virastoille tai laitoksille</p>	<p>* työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa * maksettu työttömänä työnhakijana ollessaan yli 500 päivää työmarkkinatukea tai perus- tai ansiosidonnaista päivärahaa * työllistettävän oltava työmarkkinatukeen oikeutettu * työ- tai oppisopimussuhteeseen</p>	<p>Työllistämistuen osuus 0 - 19,85 € /pv max. n. 430 €/kk Työmarkkinatuki työnantajalle 23,24 €/pv n. 500 €/kk</p>
<p>* työllistämistuki 1) 36 kuukaudeksi 2) 24 kuukaudeksi * yhdistelmätuki 24 kuukaudeksi; työllistämistuki + työmarkkinatuki työnantajalle</p>	<p>Työllistettäessä sosiaaliseen yritykseen * vajaakuntoisena työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa * työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa * pitkäaikaistyötön tai * yhdistelmätuen tai yhdistelmätukikokeilun piiriin kuuluva * vajaakuntoisena työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa</p>	<p>19,85-35,72 €/pv n. 430-770 €/kk 19,85-35,72 €/pv n. 430-770 €/kk Työllistämistuen osuus 0 - 19,85 €/pv max n. 430 €/kk Työmarkkinatuki työnantajalle 23,24 €/pv n. 500 €/kk</p>
<p>3. KUNTA, KUNTAYHTYMÄ</p>		
<p>* työllistämistuki</p>	<p>* työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa</p>	<p>19,85 - 35,72 € n. 430 - 770 €/kk</p>
<p>* työllistämistuki oppisopimukseen (peruskoulutus ja lisäkoulutus)</p>	<p>* työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa</p>	<p>19,85 - 35,72 € n. 430 - 770 €/kk</p>
<p>* yhdistelmätuki 1.vuosi: pelkkä työmarkkinatuki tai työllistämistuki + työmarkkinatuki työnantajalle) 2.vuosi työmarkkinatuki työnantajalle</p>	<p>* työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa * maksettu työttömänä työnhakijana ollessaan yli 500 päivää työmarkkinatukea tai perus- tai ansiosidonnaista päivärahaa * työllistettävän oltava työmarkkinatukeen oikeutettu * työ- tai oppisopimussuhteeseen</p>	<p>Työllistämistuen osuus 0 - 19,85 €/pv max. n. 430 €/kk Työmarkkinatuki työnantajalle 23,24 €/pv n. 500 €/kk</p>

4. TYÖNHAKIJA-ASIAKAS		
* starttiraha - työllistämistuki yrittäjäksi ryhtyvälle	* työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa * muu kuin työtön työnhakija, esim. palkkatyöstä, opiskelusta tai kotityöstä yrittäjäksi siirtyvä	19,85 € n. 430 - 770 €/kk
* työllistämistuki työelämävalmennukseen - tavoitteena työelämään palaamisen tukeminen, ammattitaidon edistäminen	* työttömyyspäivärahaan oikeutettu * työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa	19,85 € n. 430 - 770 €/kk Työvoimatoimiston harkinnan mukaan ylläpitokorvaus 8 euroa/pv tai 16 euroa/pv (korotettu ylläpitokorvaus)
* työmarkkinatuki työharjoitteluun (maksajana KELA) - tavoitteena työelämään perehtyminen, ammatillisten valmiuksien parantaminen	* alle 25-vuotias, jolla ei ammatillista koulutusta * työmarkkinatukeen oikeutettu	23,24 €/pv n. 500 €/kk (1.1.2003 alk.) Yli 500 päivää työmarkkinatukea tai päivärahaa saaneelle ylläpitokorvaus 8 euroa/pv tai 16 euroa/pv (korotettu ylläpitokorvaus)
* työmarkkinatuki työelämävalmennukseen (maksajana KELA)	* alle 25-vuotias, jolla ammatillinen koulutus * 25 vuotta täyttänyt * työmarkkinatukeen oikeutettu	23,24 €/pv n. 500 €/kk (1.1.2003 alk.) Ylläpitokorvaus 8 euroa/pv tai 16 euroa/pv (korotettu ylläpitokorvaus)
5. OSA-AIKATYÖHÖN SIIRTYVÄ		
* Osa-aikalisä	* maksetaan määräajaksi osa-aikatyöhön siirtyvälle työntekijälle, jonka tilalle työnantaja palkkaa työttömän ilman tukea * osa-aikalisää voivat saada työntekijät, virkamiehet ja viranhaltijat	* 50 % palkan erosta maksimi 33,74 € n. 725 €/kk

6. YHDISTELMÄ TUKIKOKEILU		
* työmarkkinatuki työnantajalle kahden vuoden ajalta	* työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa * maksettu työttömänä työnhakijana ollessaan 200-499 päivää työmarkkinatukea * muutoin samat edellytykset kuin yhdistelmätuessa	Työmarkkinatuki työnantajalle 23,24 €/pv n. 500 €/kk

Lähde: Työministeriön internet-sivut (www.mol.fi)

Liite 2: Toimenpiteisiin valikoituminen

Taulukossa 1 esitetään tulokset probit-malleista, joilla selitetään työllistämistoimenpiteisiin valikoitumista. Tiedot perustuvat 1.1.2003 tilanteeseen. Kaikki henkilöt olivat työttömiä työnhakijoita tammikuun 2003. Vuonna 2003 osa henkilöistä työllistettiin, työnantajasektoreittain lukumäärät olivat seuraavat:

valtio 226 henkilöä
 kunta 898 henkilöä
 yksityinen 963 henkilöä
 starttiraha 256 henkilöä.

Muuttuja "nuori" saa arvon 1, kun henkilö on alle 25-vuotias, ja muulloin arvon 0. Muuttuja "pitkäaikaistyötön" saa arvon 1, kun henkilö on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä yli vuoden.

Taulukko 4. Toimenpiteeseen valikoitumista selittävät tekijät.

muuttuja	valtio	kunta	yksityinen	startti
nuori	-0.022	0.542***	0.222**	-0.409***
pitkäaikaistyötön	0.047	0.061	-0.231***	-0.707***
keskiasteen koulutus	0.171	0.209***	0.166**	0.489***
opistotason koulutus	0.586***	0.165	0.136	0.570***
yliopisto/amk-koulutus	0.952***	0.091	-0.058	0.696***
tuntematon koulutus		-0.397	-0.515*	-0.236
ruotsinkielinen	-0.141	-0.419*	0.02	0.042
vieraskielinen	-0.308	-0.172	-0.161	0.24
nainen	0.048	0.473***	-0.015	0.015
työttömyyskassan jäsen	-0.084	-0.022	-0.232***	-0.146
aiemmin työvoimakoulutuksessa	0.317***	0.337***	0.299***	0.151
asuinpaikka Uusimaa	-1.118***	-0.437***	-0.651***	-0.161
Etelä- ja Länsi-Suomi	-0.946***	-0.332***	-0.301***	0.063
Savo- ja Keski-Suomi	-0.615***	-0.121	-0.229*	0.183
vakio	-0.875***	-0.849***	-0.226*	-1.440***
N	2158	2768	2846	2231
log-likelihood	-623	-1524	-1662	-715
χ^2	159	254	169	127

selite: * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001

Referenssihenkilö on Itä- tai Pohjois-Suomessa asuva yli 25-vuotias peruskoulun käynyt suomenkielinen mies, joka ei ole ollut aiemmin työvoimakoulutuksessa, ei kuulu työttömyyskassaan eikä ole pitkäaikaistyötön.

Tuloksista ilmenee, että valtiolle työllistetään todennäköisemmin keskimääräistä paremmin koulutettuja työttömiä. Kuntiin työllistetään todennäköisemmin suomenkielisiä nuoria naisia, joilla on keskiasteen koulutus.

Yksityiselle työnantajalle työllistettävät ovat todennäköisemmin nuoria, vähän aikaa työttömänä olleita, keskiasteen koulutuksen saaneita ja työttömyyskassaan kuulumattomia henkilöitä. Starttirahaa myönnetään henkilöille, jotka ovat vähän aikaa työttömänä olleita ja hyvin koulutettuja mutta eivät nuoria.

Yhteinen selittävä tekijä on aiempi työvoimakoulutukseen osallistuminen valtiolle, kuntiin ja yksityiselle työllistetyillä. Myös asuinalue on näissä toimenpiteissä merkitsevä valikoitumisen selittäjä. Itä- ja Pohjois-Suomessa henkilö työllistetään todennäköisemmin kuin maan muilla alueilla.

Alle 25 vuoden ikä on tulosten mukaan lisännyt toimenpiteeseen valikoitumisen todennäköisyyttä kuntaan ja yksityiselle työllistetyssä. Marginaalivaikutukset ovat olleet +19 ja +8 prosenttiyksikköä.

Pitkäaikaistyöttömyys ei ole missään toimenpiteessä ollut valikoitumisen todennäköisyyttä lisäävä tekijä. Yksityissektorin työllistämisen pitkäaikaistyöttömyydestä on ollut jopa haittaa, eli se on vähentänyt toimenpiteeseen valikoitumisen todennäköisyyttä.

Liite 3: Työllistämistukien vaikutus työnsaantimahdollisuuksiin

Työllistämistukien vaikutusta henkilöiden myöhempään työllistymiseen selvitettiin analysoimalla työnhakijarekisteristä poimittua aineistoa. Aineiston perusjoukkona olivat henkilöt, jotka olivat työttömiä työnhakijoita koko tammikuun 2003 eivätkä olleet aiemmin olleet tukityöllistettynä.

Osallistujaryhmään poimittiin perusjoukosta kaikki ne, jotka osallistuivat yhteen palkkaperusteiseen tukityöllistämisyksikköön ajalla 2/2003–12/2003. Henkilöt eivät olleet muissa toimenpiteissä ajalla 2/2003–1/2005. Satunnaisotoksella poimittuun vertailuryhmään kuuluvat eivät olleet tukityöllistettynä tai muissa toimenpiteissä ajalla 2/2003–1/2005. Aineistosta poistettiin henkilöt, jotka olivat täyttäneet 63 vuotta 1.1.2003 mennessä. Yhteensä aineistossa on 4 663 henkilöä.

Seuranta-ajankohtina on käytetty tammikuuta 2004 ja tammikuuta 2005. Jos henkilö on ollut työtön koko seurantakuukauden, varamuuttaja saa arvon 0. Jos henkilö on ollut työssä tai poissa rekisteristä koko kuukauden, muuttaja saa arvon 1. Jos työttömyys on kestänyt vain osan kuukautta tai henkilö on ollut lomautettuna tms., muuttaja on merkitty tyhjäksi.

Aineiston puutteena voidaan pitää sitä, että työnhakijarekisteristä ei selviä, mihin rekisteristä poistuneet henkilöt ovat sijoittuneet. Suurin osa on työllistynyt avoimille työmarkkinoille. Osa on kuitenkin saattanut esimerkiksi jatkaa opintojaan, mennä armeijaan tai jäädä äitiyslomalle. Nämä henkilöt ovat kaikki kuitenkin "ei-työttömiä". Talousarvioesityksessä esitettynä työllistämistoimenpiteiden tavoitteena on nimenomaan työttömyyden väheneminen, joka rekisteristä saadaan selville. Ei ole myöskään syytä olettaa, että osallistuja- ja vertailuryhmien välillä olisi systemaattista eroa muualle kuin töihin sijoittumisessa rekisteristä poistumisen jälkeen.

Ennen varsinaisia vaikuttavuusestimointeja on analysoitava toimenpiteiden eksogeenisuutta. On paljon mahdollista, että toimenpiteeseen valikoituminen riippuu samoista havaitsemattomista tekijöistä kuin työnsaanti. Näitä tekijöitä voivat olla henkilön ulkonäkö, sosiaaliset taidot, työmotivaatio ja yleinen kyvykkyys. Jos toimenpidemuuttaja korreloi havaitsemattomien tekijöiden kanssa, muuttajaa sanotaan endogeeniseksi. Endogeenisuus johtaa tarkentumattomiin estimaatteihin. Tavanomaisia estimointimenetelmiä ei tällöin voi käyttää.

Tarkasteltuja toimenpiteitä on neljä: palkkaperusteinen tukityöllistäminen valtiolle (226 henkilöä), kuntaan (898), yksityiselle työnantajalle (963) sekä yrittäjän starttirahalla (256). Ensimmäisessä vaiheessa kuhunkin toimenpiteeseen valikoitumista selitetään eksogeenisilla muuttujilla ja instrumenttimuuttujalla. Toisessa vaiheessa ensimmäisen vaiheen lineaarisista yhtälöistä saadut virhetermit sisällytetään työnsaantia selittäviin probit-yhtälöihin. Virhetermeihin summautuvat toimenpiteeseen valikoitumista selittävät havaitsemattomat tekijät. Jos virhetermi saa merkitsevän kertoimen, toimenpide on tulkittava endogeeniseksi.

Instrumenttimuuttujan on täytettävä kaksi ehtoa: sen on oltava riittävän korreloitunut toimenpidemuuttujan kanssa ja se ei saa korreloida havaitsemattomien tekijöiden (= virhetermin) kanssa. Ensimmäistä ehtoa voidaan testata tilastollisesti mutta toista ei.

Instrumenttina on käytetty työllistämistä (työllistetty/työttömät) laskettuna erikseen valtiolle, kuntiin, yksityiselle työnantajalle ja starttirahalla työllistetyille TE-keskuksittain. Työllistämistä riippuu olennaisesti alueen työttömyystilanteesta: mitä suurempi työttömyys, sitä suurempi työllistämistä. Työttömyystilanne taas saattaa riippua työttömänä olevien henkilöiden havaitsemattomista ominaisuuksista. Kyvykkäät henkilöt ovat saattaneet muuttaa pienen työttömyyden alueille ja kyvyttömät jäädä suuren työttömyyden alueille.¹⁶ Instrumentin eksogeenisuus ei siis ole täysin varmaa.

Havaittuja selittäviä tekijöitä ovat henkilön ikä vuosina, työttömyyden kesto (kk), koulutustaso, äidinkieli, sukupuoli, työttömyyskassan jäsenyys, aiempi työvoimakoulutukseen osallistuminen sekä asuinalue, joka ottaa huomioon alueellisen työmarkkinatilanteen. Maa on jaettu neljään alueeseen, joilla työttömyysasteet ovat suurin piirtein samansuuruisia: 1) Uusimaa, 2) Etelä- ja Länsi-Suomi, 3) Savo ja Keski-Suomi sekä 4) Itä- ja Pohjois-Suomi. TE-keskusjakoa ei voida käyttää, koska instrumentti on määritelty tällä jaolla.

Referenssihenkilö on Itä- tai Pohjois-Suomessa asuva suomenkielinen peruskoulun käynyt mies, joka ei kuulu työttömyyskassaan, ei ole aiemmin ollut työvoimakoulutuksessa eikä ollut toimenpi-

---

¹⁶ Tällaisen muuttoliikkeen pitäisi ennen pitkää johtaa samansuuruisiin työttömyysasteisiin maan eri osissa. Työttömyysasteet kuitenkin vaihtelevat suuresti, vuonna 2004 Uudenmaan 6,5 prosentista Kainuun 17,5 prosenttiin.

teessä. Kussakin mallissa on mukana vain kyseiseen toimenpiteeseen valitut ja vertailuryhmään kuuluvat työttömät, jotka eivät siis ole osallistuneet mihinkään toimenpiteeseen.

Tehtyjen analyysien mukaan instrumenttimuuttajat selittävät odotetusti toimenpiteisiin valikoitumisen todennäköisyyttä. Muuttujien F-testisuureet vaihtelevat välillä 2,6–18,3. Staigerin ja Stockin (1997) mukaan instrumentin tulisi saada vähintään F-arvo 10. Tämän kynnyksarvon saavuttavat muut instrumentit paitsi työllistämistä starttirahalla, joka saa arvon 2,6. Kyseistä instrumenttia voidaan täten pitää melko heikkona, mutta parempiakaan ei ole saatavilla.

Testeissä ei löydetty näyttöä toimenpiteiden endogeenisuudesta. Nollahypoteesin, jonka mukaan toimenpide on eksogeeninen, todennäköisyys vaihteli testeissä välillä 0,24–0,92. Täten vaikuttavuustarkasteluissa voidaan käyttää tavanomaisia probit-malleja.

Tulokset probit-malleilla tehdyistä vaikuttavuusestimoinneista on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 5. Työllistämistukien vaikutus työnhakijarekisteristä poistumisen todennäköisyyteen.

muuttuja	sektori		valtio		kunta		yksityinen		startti	
	tilanne 1/2004	tilanne 1/2005	tilanne 1/2004	tilanne 1/2005	tilanne 1/2004	tilanne 1/2005	tilanne 1/2004	tilanne 1/2005	tilanne 1/2004	tilanne 1/2005
palkkaper. työllistetty	-0.204*	-0.155	-0.09	-0.132*	0.281***	0.272***	2.006***	1.474***		
ikä	-0.044***	-0.038***	-0.042***	-0.037***	-0.042***	-0.037***	-0.044***	-0.038***		
työttömyyden kesto	-0.010***	-0.005**	-0.012***	-0.006***	-0.012***	-0.007***	-0.011***	-0.005**		
keskiasteen koulutus	0.008	0.093	0.073	0.122*	0.093	0.052	0.073	0.126		
opistotason koulutus	0.178	0.105	0.293**	0.327***	0.316***	0.270**	0.208	0.172		
yliopisto/amk-koulutus	0.244*	0.356***	0.231*	0.309**	0.310**	0.324***	0.266*	0.385***		
tuntematon koulutus	0.304	0.381	0.244	0.279	0.357	0.334	0.328	0.345		
ruotsinkielinen	0.012	-0.064	0.096	0.073	-0.046	-0.024	0.098	-0.048		
vieraskielinen	-0.128	-0.175	-0.05	-0.182	-0.126	-0.182	-0.098	-0.179		
nainen	0.129*	0.135*	0.151**	0.189***	0.084	0.175***	0.134*	0.127*		
työttömyyskassan jäsen	0.183**	0.179**	0.204***	0.167**	0.268***	0.210***	0.109	0.153*		
aiemmin työvoimakoul.	-0.130	-0.197**	-0.089	-0.157**	-0.114	-0.183**	-0.145	-0.233**		
asuinpaikka Uusimaa	0.087	0.122	0.096	0.105	0.048	0.200*	0.062	0.138		
Etelä- ja Länsi-Suomi	0.026	-0.074	0.003	0.021	-0.081	0.023	0.05	-0.048		
Savo- ja Keski-Suomi	0.058	0.002	0.068	0.119	-0.012	0.028	0.098	0.083		
vakio	1.432***	1.441***	1.278***	1.272***	1.347***	1.320***	1.425***	1.395***		
N	2199	2061	2768	2654	2846	2712	2231	2099		
log-likelihood	-1199	-1231	-1544	-1597	-1583	-1601	-1097	-1160		
χ^2	518	392	632	485	726	548	868	580		

selite: * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001

Tuloksista nähdään, että valtiolle tai kuntaan työllistäminen ei ole lisännyt työnhakijarekisteristä poistumisen todennäköisyyttä. Sitä vastoin yksityiselle työnantajalle ja starttirahalla työllistäminen on vaikuttanut positiivisesti rekisteristä poistumisen todennäköisyyteen. Marginaalivaikutus on ollut yksityiselle työllistämässä 11 prosenttiyksikköä. Starttirahalla työllistämässä marginaalivaikutus on ollut vuoden 2004 seurannassa 59 prosenttiyksikköä ja vuoden 2005 seurannassa 44 prosenttiyksikköä. Starttiraha on siis lisännyt työllistymisen todennäköisyyttä erittäin merkittävästi.

Muita rekisteristä poistumisen tilastollisesti merkitseviä selittäjiä ovat ikä, työttömyyden kesto, naissukupuoli, koulutustaso ja työttömyyskassan jäsenyys. Näiltä osin tulokset ovat samankaltaisia kuin tarkastuksessa 97/2005.

Analyysissä tarkasteltiin myös tukityöjakson pituuden vaikutusta myöhempään työnsaantiin. Tarkastelu rajoitettiin yksityiselle työnantajalle työllistettyihin henkilöihin. Tukityöjaksot jaettiin alle kuusi kuukautta ja vähintään kuusi kuukautta kestäneisiin jaksoihin. Tulosten mukaan pitemmät tukityöjaksot parantavat henkilön työnsaantimahdollisuuksia enemmän kuin lyhyet tukityöjaksot. Vuoden 2004 seurannassa lyhyet jaksot eivät olleet edes tilastollisesti merkitseviä. Vuoden 2005 seurannassa lyhyet tukityöjaksot olivat parantaneet työnsaantimahdollisuuksia 8 prosenttiyksikköä ja pitkät tukityöjaksot 15 prosenttiyksikköä.

Vuodesta 2001 lukien ilmestyneet toiminnantarkastuksen tarkastuskertomukset

- 1/2001 Sotainvalidien sairaanhoitopalvelujen hankinta
- 2/2001 Puolustushallinnon hankintatoimi
Päivittäistavarahankinnat
- 3/2001 Maatalouden rakenteen kehittäminen
- 4/2001 Ympäristöhallinnon tuloksellisuusraportointi
erityisesti luonnonsuojelu- ja ympäristönsuojelutehtävien osalta
- 5/2001 Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön sopeuttaminen
- 6/2001 Maatalousyrittäjien luopumistukea koskeva informaatio talousarvioesityksissä
- 7/2001 Losseja korvaavat Tielaitoksen siltahankkeet
- 8/2001 Itämeren suojelusopimuksen toteuttaminen Suomessa
Helsingin sopimuksen merkitys vesiensuojelun ohjauksena erityisesti maalta peräisin olevan kuormituksen vähentämisessä
- 9/2001 Työvoima- ja elinkeinokeskukset
Ohjauks- ja johtamisjärjestelmien toimivuus
- 10/2001 Tuomioistuintulot
- 11/2001 THL – tilausvaltuuden käyttö
- 12/2001 Maatalousyrittäjien lomituspalvelut
- 13/2001 Osaamiskeskukset aluekehitystyössä
- 14/2001 Euron käyttöönottovalmius valtionhallinnossa
- 15/2001 Vuosaaren satamahanke
- 16/2001 Oy Veikkaus Ab:n harjoittama sponsorointi
- 17/2001 Valtion liikelaitosten tulos- ja omistajaohjaus
- 18/2001 Verosaatavien kuittaus
- 19/2001 Valtion tukien ilmoittamisessa komissiolle noudatettava menettely Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 – 89 artiklojen mukaan
- 20/2002 Ympäristönsuojelun edistämisyhteistyöt
- 21/2002 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tuloksellisuusraportointi
- 22/2002 Korkeakoulun osallistuminen teknologian siirtotoimintaan
korkeakoulun tutkimustulosten ja innovaatioiden siirtäminen yritysten hyödynnettäväksi
- 23/2002 Matkailun yritystuet

- 24/2002 Näennäisviljely
tavanomaisen viljelytavan valvonnan ongelmat
- 25/2002 Ulkopuolinen rahoitus yliopistojen tulosohjauksen näkökulmasta
esimerkkinä Jyväskylän yliopisto
- 26/2002 Kapiteeli Oy:n perustaminen – osa valtion kiinteistöstrategiaa
- 27/2002 Radanpidon taloudellisuus ja rataverkolla tapahtuva kilpailu
- 28/2002 EU-rahoituksen toteutuminen ohjelmakauden 1995 – 1999 rakennerahastohankkeissa
- 29/2002 Alueelliset taidetoimikunnat
- 30/2002 Ympäristölupien valvonta
erityisesti ilmansuojelun kannalta
- 31/2002 Maa- ja metsätalousministeriön luonnonvarastrategia ja porotalous
- 32/2002 Yliopistojen hankintatoimi
- 33/2002 Hätäkeskusten perustaminen
- 34/2002 Paikallisen poliisitoimen resurssointi
- 35/2002 Raha-automaattiyhdistyksen tuottojen tuloutus valtiolle
- 36/2002 Uudet palkkausjärjestelmät valtionhallinnossa
- 37/2002 Maataloustuen tavoitteet ja vaikutukset
tulotuen talousarvioperustelujen ja vaikuttavuuden arviointia
- 38/2002 Valtion erityisrahoitustoiminta
Finnvera Oyj
Suomen Teollisuussijoitus Oy
- 39/2002 Lääninhallitusten myöntämä ESR-rahoitus kehittämis- ja koulutushankkeisiin
- 40/2002 Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma
ohjelman toteutus ja vaikutus kunnissa
- 41/2002 Liikennesuoritteiden ohjailu
- 42/2003 Lähialueyhteistyöhankkeet
- 43/2003 Monitoimimurtajien hankinta ja kaupallinen toiminta
- 44/2003 Laki yritystoiminnan tukemisesta – Pk-yritysten kehittämishankkeet
- 45/2003 Suomen valtion maksuliikehankinta
- 46/2003 Tulosohtaus Suomen kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä
- 47/2003 Määrärahojen alueellinen jakaminen

- 48/2003 Yhteiskunnallista erityistehtävää toteuttavien valtion-
yhtiöiden omistajaohjaus
- 49/2003 Verohallinnon systeemityön ja atk- konsultointipalvelu-
jen hankinnat
- 50/2003 Puolustushallinnon tukitoimintojen ulkoistamisen tila
helmikuussa 2003
- 51/2003 Sektoritutkimustoiminnan ohjaus ja rahoitus sosiaali- ja
terveysministeriön hallinnonalalla
- 52/2003 Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuloksellisuusra-
portointi eduskunnalle
- 53/2003 Vesihuollon tukeminen
valtion osallistuminen vesihuollon järjestämiseen
- 54/2003 Raja- ja merivartijoiden rekrytointi ja koulutus
- 55/2003 Siviilipalvelus
- 56/2003 Tutkijakoulujen toiminta
- 57/2003 Alueelliset kuljetustuet
- 58/2003 Tilastokeskuksen palveluhankinnat
- 59/2003 Fyysinen tietoturvallisuus sosiaali- ja terveysministeriön
hallinnonalalla
- 60/2003 Joukkoliikennepalvelujen hankinnat
- 61/2003 Pelastustoimen kehittämishanke
- 62/2003 Valtakunnansyyttäjänviraston toiminta
- 63/2003 Maatilarakentamisen ja konehankintojen tukeminen
- 64/2003 Arktisen keskuksen näyttelytoiminta
- 65/2003 Ministeriöiden ohjaus eräissä Kansaneläkelaitoksen
toimeenpanemissa sosiaaliturvaetuuksissa
- 66/2003 Ympäristötukien vaikuttavuus
energiatuet ympäristönsuojelun välineenä
- 67/2004 Säteilyn käytön valvonta
- 68/2004 Henkilöstön hankinta valtionhallinnossa
- 69/2004 Tuoteturvallisuusvalvonta
- 70/2004 Lentolisäjärjestelmä ja yhteyslentotoiminta Puolustus-
voimissa
- 71/2004 Lasten ja nuorten psykiatrian valtionavustusmenettely
- 72/2004 Finpro ry:n toiminta
- 73/2004 Hansel Oy:n rakennejärjestelyt ja yhtiö osana valtion
hankintatoimen strategiaa
- 74/2004 Ulkomaalaisviraston toiminta
lähinnä toimintaprosessien näkökulmasta tarkasteltuna
- 75/2004 Geodeettisen laitoksen toiminta

- 76/2004 Viranomaistoiminta harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa
- 77/2004 Korruptio; riski kahdenvälisen kehitysyhteistyön tuloksellisuudelle
- 78/2004 Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 79/2004 Oikeusministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 80/2004 Valtion ydinjätehuoltorahasto
- 81/2004 Kansanopistojärjestelmä
- 82/2004 Innovatiivisten toimien alueelliset ohjelmat
- 83/2004 Valtion liikelaitoksia koskeva tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 84/2004 Resurssien käytön tuottavuuden hallinta
- 85/2004 Alkoholivalvonta
- 86/2004 Tutkimus- ja kehittämistoiminta liikenne- ja viestintäministeriössä
- 87/2004 Jätevero
- 88/2004 Valtionavustuslain ohjausvaikutus
- 89/2004 Paikalliset toimintaryhmät maaseudun kehittäjinä
- 90/2004 Kansallisen metsäohjelman toimeenpano
- 91/2004 Luonnonmukaisen tuotannon tukeminen
- 92/2005 EU:n jäsenvaltioiden tarkastusvirastojen rinnakkais-tarkastus rakennerahastojen jäljitusketjusta mukaan lukien 5 %:n tarkastusvelvollisuus
- 93/2005 Kihlakunnanvirastojen ja poliisin erillisyyksiköiden toimilohkot
- 94/2005 Nuorisotoiminnan tukeminen
- 95/2005 Senaatti-kiinteistöjen kiinteistöhoitopalvelujen hankinnat
Puitesopimus
- 96/2005 Asiantuntijapalveluiden käyttö puolustushallinnossa
- 97/2005 Työvoimakoulutuksen työllisyysvaikutukset
- 98/2005 Verosaatavien perinnän tehokkuus
- 99/2005 Korruption vastaisten mekanismien soveltamista käytännön kehitysyhteistyössä
- 100/2005 Hirvikannan säätelyjärjestelmä
- 101/2005 Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonta
- 102/2005 Valtion asuntorahaston ulkoinen varainhankinta vuosina 1998 – 2003

- 103/2005 Ammatillisen koulutuksen kannustusraha
- 104/2005 Asuntomarkkinatiedon tuottaminen ja hyödyntäminen
kuntien asuntomarkkinaselvitykset asumisen tarjontatukien suuntaamisessa
- 105/2005 Puolustusministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 106/2005 Keksintötoiminnan edistämiseen myönnettyjen valtionavustusten käyttö
- 107/2005 Ympäristöministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 108/2005 Terveystieteellisen tutkimuksen erityisvaltionosuus
- 109/2005 Työvoimatoimistojen tehtävät työttömyysetuuksien hallinnoinnissa ja valvonnassa
- 110/2005 Ulosoton tietojärjestelmähanke
- 111/2005 Suomen ja Venäjän välinen velkakonversio
- 112/2005 Työllistämistukien työllisyysvaikutukset

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Annankatu 44, PL 1119

00101 HELSINKI

Puhelin (09) 4321

Telekopio (09) 432 5820

Kotisivu <http://www.vtv.fi>

ISSN 1238-0296